

EUROPEAN COMMISSION

Briuselis, 2012-01-27
SEC (2012) 91 galutinė redakcija

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

**VEIKLOS GAIRĖS ATLIEKANT POVEIKIO SEKTORIŲ KONKURENCINGUMUI
ANALIZĘ, REMIANTIS KOMISIJOS POVEIKIO VERTINIMO SISTEMA**

„Konkurencingumo užtikrinimo“ priemonių rinkinys atliekant poveikio vertinimą

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

VEIKLOS GAIRĖS ATLIEKANT POVEIKIO SEKTORIŲ KONKURENCINGUMUI ANALIZĘ, REMIANTIS KOMISIJOS POVEIKIO VERTINIMO SISTEMA

„Konkurencingumo užtikrinimo“ priemonių rinkinys atliekant poveikio vertinimą

Įvadas.....	Error! Bookmark not defined.
I. Pradžia	Error! Bookmark not defined.
1 žingsnis. Ar jūsų PV reikalinga speciali poveikio sektorių konkurencingumui analizė?	Error! Bookmark not defined.
2 žingsnis. Kaip nuodugniai reikia analizuoti?	Error! Bookmark not defined.
II. Kokybinė patikra	13
3 žingsnis. Kokie sektoriai yra veikiami?	14
4 žingsnis. Koks poveikis daromas MVĮ konkurencingumui?	16
5 žingsnis. Koks poveikis daromas sąnaudų ir kainos konkurencingumui?	16
6 žingsnis. Koks poveikis daromas įmonės galimybėms atsinaujinti?.....	20
7 žingsnis. Koks gali būti poveikis tarptautiniam sektoriaus konkurencingumui?	21
III. Kiekybiniai poveikiai. Duomenų šaltiniai	22
8 žingsnis. Pateikiami tiesiogiai veikiamo (-ų) sektoriaus (-ių) struktūros ir veiklos patvirtinimai	22
8a žingsnis. Naudojimas esamais sektorių tyrimais ir <i>ex-post</i> vertinimais	23
8b žingsnis. Esamų duomenų atnaujinimas	23
9 žingsnis. Duomenų patvirtinimo pateikimas apie netiesiogiai veikiamus sektorius.....	27
10 žingsnis. Papildomų mokestinių reikalavimų laikymosi sąnaudų ir (arba) veiklos sąnaudų, susijusių su vertinama iniciatyva, kiekybinė analizė	27
11 žingsnis. Tikėtino poveikio įmonės sugebėjimo atsinaujinti kiekybinė analizė	28
12 žingsnis. Galimų poveikių sektoriaus tarptautiniam konkurencingumui kiekybinį analizė.	29
1 priedas. Poveikių konkurencingumui kokybinės patikros pavyzdžiai	31
2 priedas. Kiekybinės analizės duomenų šaltiniai	35

1. ĮVADAS

Šio rinkinio tikslas – padėti atlikti poveikio sektorių konkurencingumui analizę, atliekant naujos politikos pasiūlymo vertinimą.

Komisijos poveikio vertinimo sistema yra grindžiama integruotu metodu, kurį taikant analizuojama tiek nauda, tiek ir sąnaudos bei nagrinėjami visi svarbūs galimų naujų iniciatyvų ekonominiai, socialiniai ir aplinkai daromi poveikiai. Įvairių poveikių analizė turėtų būti proporcinga jų kiekybinei, kokybinei ir politinei reikšmei. Reikėtų vengti vykdyti analizes, kuriose nėra papildomų įžvalgų arba neturinčių įtakos išvadoms ar jų pagrįstumui.¹

Komisijos poveikio vertinimo gairėse (2009 m.) pateikiamos bendros nuorodos šiais klausimais. Jose taip pat pabrėžiama, kad „nustatant ekonominį poveikį, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas veiksniams, kurie daugeliu atvejų yra laikomi labai svarbiais produktyvumui, taigi ir ES konkurencingumui. Konkurencingumas yra priemonė, užtikrinanti ekonomines prielaidas aukštam žmonių gyvenimo lygiui bei jo kilimui ir dideliam užimtumui tvarių pagrindų. Stipri konkurencija, esant verslui palankiai aplinkai, yra pagrindinis veiksnys produktyvumo augimui ir konkurencingumui.“² Siekiant šio tikslo, gairių skyriuje apie ekonominį poveikį pateikiamas konkrečių, su konkurencingumu susijusių klausimų rinkinys.³

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 173 straipsnio 1 dalis

Sąjunga ir valstybės narės užtikrina, kad būtų sudarytos Sąjungos pramonės konkurencingumui reikalingos sąlygos.

Tuo tikslu pagal atvirų ir konkurencingų rinkų sistemą jų veikla yra siekiama:

- spartinti pramonės prisitaikymą prie struktūrinių pokyčių;
- skatinti palankios aplinkos įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių, iniciatyvai ir plėtrai visoje Sąjungoje kūrimą;
- skatinti aplinkos, kuri yra palanki bendradarbiauti, kūrimą;
- siekti geriau panaudoti inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros politikos sukuriamą pramonės potencialą.

Siekiant toliau gerinti tarnybų galimybes iš esmės ir proporcingai analizuoti su konkurencingumu susijusias problemas, šiuo priemonių rinkiniu papildomos 2009 m. gairės. Kaip ir kituose dokumentuose, šiame priemonių rinkinyje siūlomos tikslesnės gairės konkretaus poveikio atveju⁴, tačiau šiuo dokumentu nenustatomi nei nauji reikalavimai, nei vieno konkretaus analizės metodo pasirinkimas.⁵ Šiame priemonių rinkinyje pateikiamas nebaigtinis būdų ir priemonių, kuriais remiantis gali būti nagrinėjamas konkretus poveikis

¹ Žr. Poveikio vertinimo gairių 3.2 skyrių.

² Ten pat 8 priedas.

³ Žr. Poveikio vertinimo gairių 8.2 skyriaus 1 lentelę „Ekonominiai poveikiai“, p. 33–34

⁴ Žr., pvz., Socialinio poveikio vertinimo gairės Komisijos poveikio vertinimo sistemoje ir Komisijos veiklos gairės dėl pagrindinių teisių poveikio vertinimo, pateiktas http://ec.europa.eu/governance/impact/key_docs/key_docs_en.htm

⁵ Ypač svarbi yra sektorių analizė, lyginant su apibendrintais poveikio vertinimais ir remiantis bendraisiais subalansuotais ir panašiais modeliais.

sektorių konkurencingumui, sąvadas. Atsižvelgiant į poveikio ir veikiančių grupių įvairovę bei išsamios analizės sąnaudas, būtina atlikti pragmatiškus metodinius pasirinkimus, užtikrinančius pakankamą bendros poveikio vertinimo analizės kokybę. Negalima pritaikyti vieningo mato visiems atliekamiems vertinimams. Poveikio vertinimo (toliau – PV) kokybė, įskaitant poveikio konkurencingumui vertinimo kokybę, priklauso nuo vertinimą atliekančios ekspertų grupės patirties ir tinkamų konsultacijų su PV iniciatyvine grupe ir suinteresuotomis šalimis.

Ruošiant tinkamą tokių poveikių vertinimą būtina tiesiogiai taikyti proporcingumo ir integruotos analizės principus. Remiantis SESV 173 straipsnio nuostatomis ir Komisijos įsipareigojimais Komunikate dėl pramonės politikos „svarbu užtikrinti, kad būtų nuodugniai analizuojamas visų didelių poveikių pramonei turinčių politikos pasiūlymų poveikis konkurencingumui“. Poveikio konkurencingumui (toliau – konkurencingumo užtikrinimas) analizė atliekama vykdant dabartinį poveikio vertinimo procesą, *inter alia*, „įvertinti ir informuoti apie bendrą pasiūlymo dėl konkurencingumo poveikį, įskaitant investicijas, sąnaudas, kainą ir inovacijų poveikio pasekmes pramonei bei atskiriems sektoriams, taip pat vartotojų pasitenkinimą ir ypač atsižvelgiant į galimą politikos pasiūlymo ir kitų galiojančių arba planuojamų teisės aktų ir taisyklių sąveiką“.⁶

Kadangi integruotame požiūryje į poveikio vertinimą turėtų būti tinkamai atsižvelgta į **visas** sąnaudas ir privalumus bei bendruosius būsimus tikslus, jį gali tekti papildyti labiau į sektorius orientuotu vertinimu, didžiausią dėmesį skiriant konkrečiam poveikiui ekonominės veiklos sektoriams.⁷

Konkurencingumo užtikrinimo tikslai:

- 1) toliau gerinti analitinę poveikio vertinimo ataskaitų kokybę, atsižvelgiant į poveikį konkurencingumui;
- 2) formuoti politikos sąlygas, visapusiškai atsižvelgiant į poveikį konkurencingumui ir bendruosius politikos tikslus.

Konkurencingumo užtikrinimo tikslas yra nesuteikti neproporcingo svorio sektorių poveikiui bendrame poveikio vertinimo kontekste. Jo tikslas – atlikti nuodugnesnę analizę tam, kad politikos kūrėjai galėtų geriau išanalizuoti pasiūlymo dėl verslo konkurencingumo poveikį.

Šių gairių paskirtis yra suteikti operatyvinę pagalbą poveikio vertinimo ekspertų grupėms, atsižvelgiant į poveikį konkurencingumui. Jos sudarytos, siekiant įvykdyti reikalavimą tokius poveikius vertinti labiau struktūrizuoti. Gairėse nustatomi pagrindiniai žingsniai ir galintys kilti klausimai vykdant konkurencingumo užtikrinimą. Jas sudaro trijuose skyriuose nurodyti 12 žingsnių (žr. toliau pateiktą lentelę):

I skyrius *Pradžia* padės geriau suprasti poveikio sektorių konkurencingumui tikslus bei taikymo sritis ir priemones.

II skyrius *Kokybinė patikra* padės nustatyti svarbiausius poveikius pramonės sektorių konkurencingumui konkrečių iniciatyvų atveju.

---

⁶ COM(2010) 614 „Integruota globalizacijos epochai skiriama pramonės politika. Didžiausias dėmesys – konkurencingumui ir tvarumui“, p. 5

⁷ Šiose gairėse vartojamos sektorių, pramonės, įmonių sąvokos, o susijusios sektorių, pramonės, įmonių ar verslo konkurencingumo apibrėžtys vartojamos sinonimiškai. Požiūris į sektorių neturėtų būti aiškinamas sutelkiant dėmesį į vieną ar keletą pasirinktų sektorių. Tai reiškia, kad bendrame pasiūlymo poveikio vertinime atsižvelgiama į neigiamą ir teigiamą visų tiesiogiai ir netiesiogiai veikiančių sektorių poveikį konkurencingumui, taip pat į jų galimybes prisitaikyti prie naujų reikalavimų.

III skyriuje *Kiekybinis poveikio vertinimas. Duomenų šaltiniai* pateikiami naudingi šaltiniai atliekant kiekybinę analizę.

Kiekviename skyriuje nurodomi keli *pasirenkami žingsniai, kad būtų galima pateikti atskiras* sektorių konkurencingumo poveikio vertinimo *užduotis*. Tokia modulinė priemonių rinkinio struktūra yra skirta nuoseklioms gairėms pateikti, tačiau kartu ji suteikia galimybę pakankamai lanksčiai praleisti tas dalis, kurios, jūsų nuomone, mažiau svarbios PV, laikantis proporcingos analizės principo.

Pagalba

Klausimai ar atsiliepimai apie šių gairių taikymą gali būti siunčiami konkurencingumo užtikrinimo pagalbos skyriui DG ENTR **specialiuoju e. pašto adresu**:

[ENTR COMPETITIVENESS IMPACT HELPDESK](#)

PV grupės taip pat gali remtis medžiaga ir nuorodomis, nurodytomis „konkurencingumo užtikrinimo“ tinklapyje

<http://myintracomm.ec.europa.eu/entr/howwemanage/decisionmaking/Pages/default.aspx>, kur galima pasidalyti savo patirtimi ir idėjomis su kitais PV atliekančiais kolegomis ir padėti konkurencingumo užtikrinimo pagalbos skyriui užtikrinti, kad šios gairės būtų naudingesnės ir veiksmingesnės.

Geri naujų pramonės konkurencingumo pasiūlymų vertinimo **pavyzdžiai**, galintys jums padėti atlikti analizę, pateikiami [Best Practice Library](#).

I. PRADŽIA

Prieš pradėdant, jums reikia nuspręsti:

- 1) Ar jūsų PV pirmiausia reikalinga speciali poveikio sektorių konkurencingumui analizė? Ir jei taip:
- 2) Koks šio analizės proporcingumo lygis?

Šie du klausimai yra nagrinėjami remiantis toliau nurodytais nuosekliai atliekamais žingsniais.

1 žingsnis. Ar jūsų PV reikalinga speciali poveikio sektorių konkurencingumui analizė?

Šio žingsnio tikslas – padėti jums suprasti, kada šios poveikio rūšies analizė yra reikalinga, o kada ne (jei žinote pagrindinius dalykus ir nusprendžiate, kad poveikio vertinime būtina atsižvelgti į poveikį sektorių konkurencingumui, galite praleisti šį žingsnį tiesiogiai pereidami į 2 žingsnį).

Naudojantis proporcingos analizės principu yra aišku, kad ne visiems PV reikalinga konkreti sektorių konkurencingumo analizė. Tai atsispindi pavyzdiniame Komunikate dėl pramonės politikos, kuriame Komisija įsipareigojo „... užtikrinti, kad visi politikos pasiūlymai, turintys didelį poveikį pramonei, turi būti išsamiai išanalizuoti dėl jų poveikio konkurencingumui. Tokių priemonių pavyzdžiai yra nauji vidaus rinkos teisės aktai, pagrindiniai finansų rinkos reglamentai, kurie gali turėti įtakos galimybei gauti finansavimą, bei nauji klimato kaitos ir aplinkosaugos teisės aktai.“⁸

Todėl, siekiant papildyti integruotą visų naujo pasiūlymo poveikių vertinimą, sektorių analizė gali būti naudinga nustatant, kaip pasiūlymas paveiks įvairius sektorius ir ar bus daromas poveikis atskiriems sektoriams. Šis žingsnis yra patogus įrankis nusprendžiant, ar naujos politikos pasiūlymo PV reikalinga speciali poveikio sektoriaus konkurencingumui analizė, nepažeidžiant tam reikalingos metodikos pasirinkimo.

Pirmiausia reikia atsakyti į klausimą, ar iniciatyva gali turėti didelį poveikį sektorių konkurencingumui ar ne. Apibendrinant galima pasakyti, kad ES iniciatyvos turės poveikį konkurencingumui, kai jos veikia bent vieną iš toliau nurodytų veiksnių.

- Sektoriaus galimybės gaminti produktus mažesnėmis sąnaudomis ir (arba) siūlyti jas labiau konkurencingomis kainomis (sąnaudos / kainos konkurencingumas) – įmonės veiklos sąnaudos apima žaliavų (įskaitant išteklius ir energiją) ir gamybos veiksnių sąnaudas, kurioms politikos pasiūlymas gali daryti tiesioginę ar netiesioginę įtaką.
- Kokybė arba sektoriaus tiekiamų prekių ar paslaugų (inovatyvus konkurencingumas) originalumas – technologijų vystymasis ir inovacijos (gaminių ir (arba) procesų) yra ypač svarbūs tiek išlaidų sąnaudoms, tiek išėigos vertei.

⁸ COM(2010) 614 „Integruota globalizacijos epochai skiriama pramonės politika. Didžiausias dėmesys – konkurencingumui ir tvarumui“, p. 5

- Veiksminga konkurencija rinkoje ir neiškreiptas santykis su išorės rinkomis, įskaitant žaliavas ir medžiagas, viešuosius pirkimus ir t. t.
- Sektoriaus rinkos dalis tarptautinėse rinkose

Sektoriaus konkurencingumas tiesiogiai priklauso nuo **produktyvumo ir pagrindinių, jį lemiančių veiksnių**. Produktyvumo augimą nusako žaliavų ir technologinio progreso kokybė ir kiekybė – tai yra sektoriui **būdinga atsinaujinimo savybė**. Ilgalaikį gyvenimo standartų augimą nusako tautos arba įmonės sugebėjimas iš panaudotų žaliavų pagaminti daugiau produktų. Kai gamybos augimas vertinamas neatsižvelgiant į gamybos sąnaudas, tai reiškia **bendrą gamybos produktyvumą**. Ekonomikos teorijoje teigiama, kad sėkmingai veikiančių įmonių rinkos dalies augimas, ilgalaikis pelningumas ir kylantis realusis darbo užmokestis paprastai yra susijęs su spartaus produktyvumo augimu. Tradiciniai konkurencingumo rodikliai – *darbo vieneto sąnaudos* arba *kainos ir kokybės konkurencingumas* – taip pat atspindi produktyvumo ir inovacijų dinamiką.

Poveikio sąnaudoms analizė ir inovacijų galimybė taip pat turi būti įtraukta į tarptautinio palyginimo perspektyvą. Pavyzdžiui, jei politikos pasiūlymas gali padidinti ES gamintojų sąnaudas dėl, pvz., griežtesnių gaminių saugos reikalavimų ES rinkoje, tai gali turėti įtakos ES gamintojų rinkos daliai, nebent jų išorės konkurentai susiduria su tomis pačiomis sąlygomis Europoje ir užsienyje. Jei politika daro įtaką gamybos procesui, pvz., griežtesniais išteklių naudojimo arba taršos standartais, arba sveikatos ir saugos darbe nuostatomis, kurių netaiko konkurentai, Europos gamintojai gali susidurti su konkurencijos pranašumais ar trūkumais, lyginant su kitur esančiomis įmonėmis.

Konkurencingumo užtikrinimas

Konkurencingumo užtikrinimas yra papildomas PV priemonių rinkinio instrumentas, kurio tikslas – sustiprinti naujo pasiūlymo bendrą ekonominio poveikio vertinimą, kad būtų galima geriau atsižvelgti į poveikį sektoriaus įmonės konkurencingumui nustatant bendrą lygį ir proporcingai nustatyti kiekybinį naujo pasiūlymo poveikį įmonės konkurencingumui trijose dimensijose:

- sąnaudų konkurencingumas*: verslo veiklos sąnaudos, įskaitant tiesiogines sąnaudas (ir energiją) ir gamybos faktorius (darbas ir kapitalas);
- inovacijų galimybė*: galimybė verslui gaminti daugiau ir (arba) aukštesnės kokybės produktus ir paslaugas, labiau atitinkančias klientų teikiamas pirmenybes;
- tarptautinis konkurencingumas*: abu pirmiau nurodyti aspektai gali taip pat būti vertinami tarptautinio palyginimo perspektyvoje tokiu būdu atsižvelgiant į politikos pasiūlymo poveikį Europos pramonės šakų rinkos daliai ir akivaizdžiam sąlyginiam pranašumui.

PV gairių ekonominio poveikio lentelėje pateikiami klausimai, tiesiogiai susiję su įmonės kainų ir sąnaudų konkurencingumu, jos sugebėjimu atsinaujinti ir jos išorinio konkurencingumo padėtimi.⁹ Be šių klausimų gairių prieduose pateikiamos išsamios nuorodos nustatant ir išmatuojant politikos pasiūlymo poveikį MVĮ (MVĮ „testas“)¹⁰, taip pat poveikį

⁹ PV gairių 8.2 skyriaus 1 lentelė, p. 33–34

¹⁰ PV gairių priedų 8.4 skyrius, p. 32–34

technologijų vystymuisi ir inovacijoms.¹¹ Be šių dviejų sričių taip pat pateikiamos gairės poveikio konkurencingumui vertinimui.¹²

Tačiau, užuot analizavus visus šiuos skirtingus klausimus tokiaame ankstyvame analizės etape, PV ekspertų grupės gali naudoti kontrolinį sąrašą kaip priemonę vertinant, ar politikos įsikišimas gali turėti didelį poveikį verslo konkurencingumui.

Toliau lentelėje pateikiamas analitinis įrankis su pasiūlymu uždrausti pavojingų medžiagų naudojimą ES pramonės produktuose. Kontrolinį sąrašą sudaro bendro pobūdžio klausimai apie galimą poveikį konkurencingumui ir rinkos dalį lemiantiems veiksniams. Atsakant į klausimus, nereikia atlikti išsamaus tyrimo ar taikyti kiekybinius techninius metodus. Šiame pradiniam etape galite naudotis tik savo ir jūsų ekspertų grupės patirtimi.

Gali būti, kad negalėsite nedelsdami atsakyti į visus klausimus „taip / ne“. Pavyzdžiui, poveikio dydį gali būti labai sunku numatyti, neturint duomenų ir nežinant prielaidų. Kita vertus, poveikio konkurencingumui požymiai gali būti dviprasmiški ar net keistis laikui bėgant. Pavyzdžiui, pavojingų medžiagų naudojimo tam tikruose produktuose draudimas iš pradžių gali sąlygoti Europos gamintojų rinkos dalies sumažėjimą, tačiau didėjant vartotojų sąmoningumui ir keičiantis jų pasirinkimams, saugių produktų pardavimai gali išaugti. Panašiai trumpam laikotarpiui darbo sąnaudas gali padidinti sveikatos ir saugos darbe nuostatos, tačiau ilginiui jos padarys teigiamą poveikį produktyvumo didinimui, sumažinant neatvykimo į darbą skaičių ir remiant įsidarbinimą bei darbo vietos išsaugojimą. Poveikis taip pat gali skirtis atitinkamos įmonės sektoriuose, todėl bendras poveikis gali būti neaiškus. Pavyzdyje nurodytas sektorius, kuris gamina pavojingas medžiagas, turės nuostolių, o pakaitalų gamintojai turės tam tikrų privalumų (kontroliniame sąrašė tai neatsispindi, nes jis skirtas tik labiausiai veikiamam sektoriui).

Ar pavojingų medžiagų uždraudimas gali turėti didelį poveikį įmonių konkurencingumo atžvilgiu:

Sąnaudų ir kainos konkurencingumas	Teigiamas	Neigiamas
Išteklių sąnaudos		Taip
Kapitalo sąnaudos		Taip
Darbo jėgos sąnaudos	Taip?	
Kitos su mokesčių reikalavimais susijusios sąnaudos (pvz., deklaravimo prievolė)		Taip
Gamybos, paskirstymo, paslaugų po pardavimo sąnaudos		Taip
Produkcijos kaina (tiesioginė, neatsižvelgiant į sąnaudas, pvz., kainų kontrolė)	Ne	
Inovaciniai pajėgumai		
Gamybos pajėgumai bei mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros pateikimas rinkai	Taip	
Gaminio inovacijų pajėgumai	Taip	
Procesų inovacijų pajėgumai (įskaitant paskirstymą, rinkodarą ir paslaugas po pardavimo)	Taip	
Rizikos kapitalo finansavimas		n/a
Tarptautinis konkurencingumas		

¹¹ PV gairių priedų 8.5 skyrius, p. 34–38

¹² PV gairės, p. 40

Rinkos dalys (bendroji rinka)	Taip
Rinkos dalys (išorinės rinkos)	Taip
Akivaizdūs sąlyginiai pranašumai ¹³	negalima atsakyti

Pildyti tik tuos atsakymus, kurie atrodo esantys pakankami nuspręsti, ar reikia išsamiau išnagrinėti bendrą PV ar tik poveikius sektorių konkurencingumui. Esant dideliame neapibrėžtumui (pvz., kontroliniame sąraše yra daug neužpildytų ar abejotinių vietų), taip pat gali būti reikalinga toliau analizuoti poveikį sektorių konkurencingumui.

Kaip pavyzdys čia pateikiama viena galimybė, paremta „taip / ne“ atsakymais. Kaip alternatyva yra galimybė pereiti prie tolesnio žingsnio ir pritaikyti didesniame pasirinkimų skaičiui – pasirinkimas „nieko nedaryti“ arba kaip alternatyvus pasirinkimas – ieškoti tarptautinio saugaus sprendimo, naudojantis tik ES reglamentavimu, ir pan. Be to, kai kam gali kilti mintis taikyti tai netiesiogiai veikiamiems sektoriams (priklausantiems ir nepriklausantiems vertės grandinei).

Pavyzdys parodo, kad išsamiau įvertinti poveikį sektorių konkurencingumui, kai politikos pasiūlymas gali turėti didelį poveikį daugeliui gamybos sektorių, gamybai naudojančių pavojingas medžiagas, konkurencingumo veiksnių. Šie poveikiai gali turėti priešingų požymių – reguliavimas gali nustatyti papildomas atitikties sąnaudas, bet, kita vertus, jis taip pat gali skatinti inovacijas ir naujų medžiagų naudojimą.

Šio klausimyno rezultatas neturėtų būti interpretuojamas kaip įrodymas, kad konkurencingumas padidės ar sumažės, nes šis poveikis dar nebuvo nei kiekybiškai, nei kokybiškai įvertintas. Kontrolinis sąrašas tik parodo, kokie poveikiai gali būti svarbūs.

Taip pat reikėtų pažymėti, kad kai tikimasi, jog poveikis konkurencingumui bus didelis, išsamesnė analizė gali būti naudinga, neatsižvelgiant į tai, kad faktinis poveikis konkurencingumui ar iniciatyvoms gali būti teigiamas ir duoti bendrą naudą.

Tai, žinoma, tinka kokių nors konkrečių didelių poveikių atvejais ir atitinka PV argumentus: integruotas visapusiškas požiūris nustatant nugalėtojus ir pralaimėtojus, padeda nustatyti tinkamas švelninančias priemones tokiems dideliems poveikiams, kurie reikalingi siekiant politikos įsikišimo tikslų. Taigi, pvz., konkurencingumo poveikio prekybos taršos leidimais sistemai patikrinimas, be kita ko, taikant makroekonominį modeliavimą, padėjo priimti politinį sprendimą tęsti nemokamą leidimų skyrimą tiems daug energijos suvartojantiems sektoriams, kurie susiduria su anglies dioksido nutekėjimo rizika.

Trumpai tariant, net jei PV patvirtina grynąją naudą visuomenei, išsamesnis poveikio sektorių konkurencingumui vertinimas gali padėti jums pamatyti, kaip tie tikslai gali būti pasiekti, tuo pačiu sumažinant galimą neigiamą poveikį labiausiai paveiktiems sektoriams ir per trumpą laiką palengvinti jų prisitaikymą prie naujų reikalavimų. Atsižvelgiant į pasiūlymus, kurie turi įtakos labai tarpusavyje susijusiems ekonomikos sektoriams, gali būti tikslinga naudoti bendrosios pusiausvyros (CGE) modeliavimą arba makroekonometrinius sąnaudų-išėigos skaičiavimus, kurie leis įvertinti įvairiapusišką ekonominį poveikį politikos pokyčiams, taip pat galimą pelno ir nuostolių dydį pagal sektorius ir sklaidos padarinius tarp sektorių.

¹³ Žr. ASP apibrėžties 12 žingsnį

2 žingsnis. Kaip nuodugniai reikia analizuoti?

PV gairių 3.2 ir 8.2. skyriuose pateikiami kriterijai, kuriais būtina remtis, priimant sprendimą išplėsti svarbių poveikių analizę visame PV procese. Šiuo skyriumi papildomos PV gairės, nustatant konkretų kontekstą ir atsižvelgiant į poveikį sektorių konkurencingumui.

Numatomų poveikių dydį ir jų politinę svarbą lemia du pagrindiniai veiksniai. Politikos įsikišimo tipas taip pat duoda naudingų įžvalgų.

Atsižvelgiant į savireguliacinio pobūdžio politikos įsikišimą (tokį, kaip elgesio kodeksai arba savanoriškai priimti standartai), išsami poveikio sektorių konkurencingumui analizė gali būti ribota, nes pats sektorius vaidina svarbų vaidmenį nustatant iniciatyvos turinį. Tačiau atliekant išsamesnę nagrinėjimą gali būti reikalaujama atsižvelgti į poveikį konkurencijai šiame sektoriuje ir aukštesnės ar žemesnės grandies rinkų sektorių konkurencingumui.

Jei intervencija susijusi su infrastruktūros projektu (pvz., transporto ar ryšių priemonės) arba viešųjų paslaugų (pvz., palydovinės navigacijos paslaugos) teikimu, ji taip pat gali turėti teigiamą poveikį verslo konkurencingumui, nors tai gali priklausyti nuo vartotojų sumokamų mokesčių.

Reguliavimo iniciatyvų atveju labiausiai tikėtina, kad jos turės poveikį sektorių konkurencingumui. Tokias atvejais yra aiškiai siekiama gerinti bendrąsias sektoriaus konkurencingumo sąlygas, o teigiamas poveikis greičiausiai būtų didesnis už neigiamą poveikį. Tačiau atlikus analizę bus galima aiškiai nustatyti bendrąjį naudingumą, nustatyti didesnę naudą duodančias politikos kryptis ir optimaliai nustatyti kai kuriuos rodiklius ir lyginamąsias vertes, taikomas vėlesniam *ex-post* poveikio sektorių konkurencingumui vertinimui.

Daugelis reglamentuojančiųjų iniciatyvų yra vis dėlto pirmiausia skirtos politiniams tikslams siekti, išskyrus konkurencingumą (pvz., aplinkos, vartotojų, darbuotojai arba investuotojų apsauga), tačiau jos gali sektorių konkurencingumą paveikti teigiamai arba neigiamai. Tai tipinės sritys, kuriose būtina išsamiau įvertinti poveikį sektoriaus konkurencingumui.

Paprastai **kokybinis** poveikio vertinimas taikomas tokiems pasiūlymams, kurie gali turėti ribotą poveikį konkurencingumui arba kurių atvejais gali būti įrodyta, kad jokia kita analizė yra netinkama. Atliekant paslaugų vertinimą reikėtų įtraukti **kiekybinius** elementus (ir, jei įmanoma, atlikti kiekybinį poveikio vertinimą) ir ypač tais atvejais, kai tikėtina, jog poveikis bus ypač didelis. Analizę galima apriboti tik tiesioginio poveikio vertinimu (t. y. tiesioginiu poveikiu sektoriams) arba taikyti ir netiesioginio poveikio vertinimui, jie toks poveikis gali būti didelis ir yra įmanoma (ir remiantis proporcingumo principu) atlikti tokio poveikio analizę.

1 ir 2 žingsniai turėtų leisti jums išsiaiškinti konkrečios poveikio konkurencingumo analizės privalumus, kad būtų galima nustatyti atitinkamus politikos pasiūlymo poveikius ir nustatyti reikalingas jūsų atliekamos analizės apimtis. Būtų naudinga tai įtraukti į tolesnės analizės planus ir galimai suteikti grįžtamojo ryšio informaciją apie jūsų pasirinkimų rinkinio struktūrą. Taip pradedamas planavimo etapas. Atsižvelgiant į tai, kad poveikio vertinimas yra pasikartojantis procesas, indikatoriai gali būti keičiami, priklausomai nuo darbų eigos (pvz., paaiškėja, kad tam tikras poveikis yra didesnis, nei manyta iš pradžių, todėl būtina atlikti

nuodugnesnę / analizę; arba – atvirksčiai – paaiškėja, kad kiekybinis vertinimas yra labai brangus / jo neįmanoma atlikti).

II. KOKYBINĖ PATIKRA

Po pirmų dviejų pirmiau aprašytų žingsnių gali būti naudinga atitinkamam poveikiui taikyti šiame skyriuje aprašytą kokybinę patikrą.

Šioje priemonių rinkinio dalyje keliami klausimai ir pateikiamos gairės, kurie jau yra numatyti PV gairėse. Jie skirstomi į keturias grupes: a) veikiančių sektorių identifikavimas ir aprašymas, b) sąnaudų ir kainų konkurencingumas (įskaitant vartotojų pasirinkimą), c) galimybė diegti inovacijas ir d) tarptautinis konkurencingumas.

Jei dirbate sektoriaus institucijoje, tiesiogiai kuruojančioje atitinkamą sektorių, tai į daugumą iš šių klausimų galėsite atsakyti naudodamiesi ar savo padalinio darbuotojų patirtimi ir žiniomis. Jeigu veikiamas sektorius nepriklauso tiesioginio jūsų darbo sričiai – o taip dažniausiai ir būna, jums bus reikalingos tam tikros bazinės žinios apie šio sektoriaus veiklą, įskaitant sąnaudas, gamybos intensyvumą (kapitalo, darbo jėgos ir energijos intensyvumas), taip pat aktyvumą konkurencijos rinkoje, įmonių dydį ir kitus sektoriaus ypatumus. Galite pasikonsultuoti su DG ENTR poveikio konkurencingumui pagalbos tarnyba arba PV iniciatyvine grupe ir kreiptis dėl tokios papildomos medžiagos:

- 1) Atlikti sektorių tyrimai: kai kurias gamybinių sektorių studijas galite rasti: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/future-of-manufacturing/index_en.htm
- 2) Pirmesnis poveikio vertinimas taikomas tiems patiems sektoriams: (http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2011_en.htm)
- 3) Sektoriaus politikos ar reglamentavimo efektyvumo *ex-post* vertinimai (žr. EIMS – Komisijos duomenų bazė, kurioje saugoma informacija apie vertinimų rezultatus: http://www.cc.cec/home/dgserv/sg/evaluation/pages/eims_en.htm)

Ieškodami tinkamos informacijos taip pat galite patikrinti atitinkamų Europos arba nacionalinių pramonės ir prekybos rūmų bei skirtingų Europos sektorių socialinio dialogo komitetų tyrimus ir publikacijas. (Išsamesnę informaciją žr. 8 a žingsnyje.)

Būtų idealu, jei baigiant pildyti kokybinės patikros PV ataskaitą būtų pateikta trumpa toliau nurodytų elementų analizė:

1. Susiję sektoriai
2. Nustatyti politikos pasiūlymo tiems sektoriams poveikiai
3. Poveikių kokybinis pobūdis ir jų dydis:
  - a) kokio dydžio yra tikėtinas poveikis;
  - b) ar tai tiesioginio ar netiesioginio įsikišimo rezultatas ir
  - c) kada jis turėtų pasireikšti;
  - d) ar poveikis yra laikinas ar nuolatinis (poveikio trukmė).
4. Tikimybė, kad poveikis pasireikš
  - a) Koks yra galimas poveikis;
  - b) Ar tai priklauso nuo kritinių prielaidų.

Atlikus šią analizę turėtų būti lengviau atitinkamai pasinaudoti vidinių ir išorinių konsultacijų rezultatais, kaip tai numatyta gairėse.

Toliau pateikta matrica yra vienas iš galimų pavyzdžių, kurie galėtų būti naudojami kiekvienam veikiamam sektoriui pateikiant kokybinės patikros rezultatus, remiantis konsultacijų dokumente ir PV ataskaitoje nurodytais poveikiais konkurencingumui.

Konkurencingi poveikiai	Susiję sektoriai		Poveikių dydis (laikas)	Poveikio trukmė	Rizikos ir neaiškumai
	Tiesiogiai	Netiesiogiai			
Sąnaudų ir kainos konkurencingumas					
Inovaciniai pajėgumai					
Tarptautinis konkurencingumas					

Apibendrinant galima pasakyti, kad kokybinė patikra gali būti naudinga trimis būdais:

1. Ją atlikus galima gauti informacijos, koku būdu galite kreiptis į kitas tarnybas ir išorines suinteresuotas šalis.
2. Aiškiau galėsite pamatyti kiekybinės analizės poreikius ir galėsite gauti informacijos apie duomenų ir modelių prieinamumą, kuriais remdamiesi galėsite pereiti prie kiekybinės analizės.
3. Gali pasirodyti, kad tai ir yra jūsų galutinis tikslas, siekinys, nes analizė parodo, kokie teigiami ar neigiami poveikiai konkurencingumui nėra ypač svarbūs, kad privalumus reikėtų išreikšti skaičiais, arba kad vėliau tokia analizė gali pasirodyti negalima arba paprasčiausiai per brangi, kad būtų galima ją taikyti.

Tolesni veiksmai nepatenka į nuoseklią žingsnių sistemą, o taikydami atitinkamas kiekvieno žingsnio priemones galėsite lengviau gauti kokybinės patikros rezultatą.

3 žingsnis. Kokie sektoriai yra veikiami?

Norėdami atlikti išsamią poveikio konkurencingumui analizę, turite nustatyti sektorius, kuriems gali turėti įtakos tas poveikis. Kaip minėta pirmiau, poveikio sektorių konkurencingumui analizei yra svarbūs trijų pagrindinių tipų poveikiai: a) verslo veiklos sąnaudos; b) inovacijų galimybė ir c) tarptautinė dimensija.

Siekiant užtikrinti konkurencingumą, reikėtų atsižvelgti į tiesioginį ir netiesioginį (teigiamą ir neigiamą) poveikį ir išskirti bei atkreipti dėmesį į trumpalaikius ir ilgalaikius padarinius, taip pat išnagrinėti tris suinteresuotųjų šalių grupes bei poveikį joms:

- 1) poveikis sektoriams, kurį tiesiogiai lemia politinė iniciatyva,

- 2) netiesioginiai poveikiai sektoriams, priklausantiems paveiktų sektorių tiekimo grandinei, ir
- 3) netiesioginiai poveikiai sektoriams, nepriklausantiems tiekimo grandinei.

Pirmoji nurodyta grupė priskiriama **tiesioginių** poveikių grupei. Antrasis ir trečiasis tipas yra **netiesioginiai poveikiai**, dalyvaujantys santykinų kainų ir tiekimo bei paklausos rinkose pokyčiams, turintiems įtaką tikslinio sektoriaus sąnaudoms ir išėgai. Jie gali atsirasti vienu metu arba vėliau (antrojo etapo poveikis), lyginant su tiesioginiu poveikiu. Tie poveikiai yra svarbūs dėl dviejų priežasčių. Pirma, jie gali gerokai viršyti pirminį poveikį, jeigu jie ima veikti daugelį sektorių, priklausančių ar nepriklausančių tiekimo grandinei. Antra, jie netgi gali panaikinti bendrą laukiamus privalumus ir (arba) sąnaudas, jei jie žymimi priešingu ženklu, nei tiesioginis poveikis.

Netiesioginiai poveikiai galimi tokiose srityse:

- 1) žemesnės rinkos grandies sektoriai, sektoriai, kuriuose naudojami paveiktų sektorių produktai ir kurie susiduria su naujomis tarpinio ar kapitalo vartojimo kainomis;
- 2) aukštesnės rinkos grandies sektoriai, t. y., kai prekių ir paslaugų, kuriomis naudojasi veikiamas sektorius, tiekėjas gali susidurti su savo produktų paslaugos pokyčiais;
- 3) papildomų prekių rinkose, nes jų paklausa vystosi ta pačia kryptimi, kaip ir veikiamo sektoriaus produktų paklausa (pvz., padidėjusios kuro kainos daro poveikį automobilių paklausai) ir
- 4) papildomų prekių rinkose, nes jų paklausa vystosi ta pačia kryptimi, kaip pakaitinių produktų rinka, nes tokių produktų paklausa vystosi priešinga kryptimi, lyginant su veikiamo sektoriaus produktų paklausa (pvz., padidėjus kuro kainoms gali padidėti viešojo transporto paklausa).¹⁴

Kai kurios politikos kryptys gali daryti poveikį keletui arba daugumai verslo sektorių. Tokios intervencinės priemonės, pvz., daro poveikį darbo sąnaudoms (pvz., Darbo laiko direktyva) arba energijos sąnaudoms (pvz., atsinaujinančios energijos politika), arba finansavimo galimybėms bei finansavimo kaštams (pvz., kapitalo reikalavimai bankams), arba asmens duomenų apsaugai. Kompleksinė nauda ir sąnaudos gali būti vertinami paprastai, tačiau proporcingai turi būti analizuojamas **poveikio pasiskirstymas sektoriaus viduje** (ypač jei sektorius yra veikiamas atskirai). Tokiais atvejais jums gali tekti atsižvelgti į darbo, energijos, išteklių ir kapitalo intensyvumą, kad geriau nustatytumėte poveikio pasiskirstymo „dydį“ bei labiausiai paveiktus pramonės sektorius, bei galėtumėte išnagrinėti jų veiklą bei galimybes išlaikyti politinį įsikišimą.

---

¹⁴ Pavyzdį žr. 2 priedo 1 punkte

4 žingsnis. Koks poveikis daromas MVĮ konkurencingumui?

„MVĮ testas“ jau yra neatsiejama PV gairių ir praktikos dalis ir apima klausimus, susijusius su sąnaudomis, inovacijų galimybėmis bei kitomis bendrosiomis sąlygomis, pvz., galimybes gauti finansavimą, įgūdžius, išteklius ir patekti į rinkas.¹⁵

Smulkią verslo akto apžvalgoje Komisija pabrėžė, kad tarp konkurencingumo užtikrinimo ir „MVĮ testo“ yra ryšys, užtikrinantis „MVĮ testo“ taikymą poveikio vertinimo procedūroje taip, kad poveikis MVĮ būtų tinkamai išanalizuotas atitinkamuose teisės aktų ir politikos pasiūlymuose, aiškiai nurodant kiekybinį poveikį MVĮ, jei tai yra įmanoma ir galima užtikrinti proporcingumo principą. Vykdydama „konkurencingumo užtikrinimą“ Komisija savo pasiūlymuose išanalizuos Europos verslo, o ypač MVĮ įmonių konkurencingumo ES rinkose ir užsienyje, galimybes.¹⁶

Taigi, nustačius sektorių (-ius), kuriam (-iems) daromas poveikis, tolesnis žingsnis būtų išnagrinėti, koks poveikis bus atskirai atitinkamoms MVĮ. Jei yra tokie duomenys, naudingą įžvalgą gali suteikti informacija apie MVĮ užimamą dalį sektoriuje. MVĮ užimama dalis yra svarbus rodiklis dėl galimo politikos pasiūlymo poveikio pramonės konkurencingumui dėl dviejų priežasčių. Pirma, atsižvelgiant į MVĮ, poveikis sąnaudų konkurencingumui yra daug ryškesnis. Pavyzdžiui, kai kurios mokesčių reikalavimų laikymosi išlaidos nemažėja dėl didesnės vidutinės mokesčių naštos, sudarančios tam tikrą procentinę pajamų dalį. Be to, tokių įmonių galimybes prisitaikyti didesnės mokestinės naštos riboja jų galimybės gauti finansavimą. Antra, inovacijų pokyčiai vidutiniškai turi didesnę poveikį MVĮ, nes sudaro inovatyvių įmonių daugumą, be to, inovatyvios NVĮ yra labiau priklausomos nuo inovacijų išlikimo prasme, nei didelės inovatyvios įmonės.

Apibendrinant galima pasakyti, kad siekiant konkurencingumo užtikrinimo tikslų MVĮ konkurencingumo atžvilgiu būtų idealu, kad būtų:

- 1) nustatytas santykinis MVĮ svoris atitinkamame (-uose) sektoriuje (-iuose);
- 2) sustiprintas MVĮ testo taikymas atitinkamame (-uose) sektoriuje (-iuose), taikant sąnaudų, inovatyvumo ir rinkos konkurencingumo koncepciją ir
- 3) užtikrintas atitinkamas veikiamo sektoriaus MVĮ atstovavimas konsultacijų procese.

5 žingsnis. Koks poveikis daromas sąnaudų ir kainos konkurencingumui?

Politikos pasiūlymas gali turėti teigiamą arba neigiamą, tiesioginį arba netiesioginį poveikį verslo veiklos sąnaudoms ir jų grąžai bei investicijų srutams. Tai tiesiogiai gali paveikti sektoriaus mokesčių reikalavimų laikymosi sąnaudas arba dėl tokio reglamentavimo tiesiogiai padidinti sąnaudas dėl tiekėjų, vartotojų, darbuotojų ir investuotojų elgsenos pokyčių. Ir priešingai, tai gali sumažinti administravimo naštą arba žaliavų kainas. Nesvarbu, kokia bebūtų tokių pokyčių priežastis, politikos pasiūlymas gali daryti poveikį verslui labiau per tarpinių prekių ir paslaugų sąnaudas (įskaitant energiją) arba gamybos sąnaudas (darbo, kapitalo ir natūralūs ištekliai). Kartu su sąnaudomis taip pat svarbu patikrinti siūlomos politikos įsikišimo poveikį konkurencingumui, griežtinant ar liberalizuojant kainų nustatymą

¹⁵ Žr. Poveikio vertinimo gaires, SEC (2009) 92, p. 40; III dalis: PV gairių priedai

¹⁶ COM(2011)78 p. 6

arba vartotojų pasirinkimą (daugiau nurodymų apie poveikį konkurencingumui pateikiama PV gairių 8.3 skyriuje).

Tolesni klausimai jums gali padėti nustatyti tokius poveikius. Jie nėra skiriami tiksliai nustatyti verslo sąnaudas, o labiau padėti išsiaiškinti galimas politikos pasiūlymo pasekmes sąnaudų ir kainų konkurencingumui.

Galimi klausimai apimtų galimas papildomas *reikalavimų laikymosi išlaidas* (arba esamų išlaidų sumažinimą), taip pat kitas *veiklos sąnaudas* (žaliavų ir gamybos), nes tai būtų susiję su naujo pasiūlymo pasekmėmis, tačiau nesusiję su mokestinių reikalavimų laikymusi. Ir pabaigoje gali kilti klausimas apie pasiūlymo poveikį *vartotojų pasirinkimo pirmenybei ir kainoms*.

A. Ar vertinamas pasiūlymas sumažins ar padidins veikiamo (-ų) sektoriaus (-ių) mokestinių reikalavimų laikymosi išlaidas?

Mokestinių reikalavimo laikymosi išlaidos apima **laiko**, kurį darbuotojai ir vadovai turi skirti naujos politikos reikalavimams (pvz., nauji ataskaitų reikalavimai), **piniginę išraišką**, taip pat pinigus, skirtus produktams ir paslaugoms pagal politikos reikalavimus (pvz., nauja įranga arba išorinės verslo paslaugos, susijusios su naujais reikalavimais) įsigyti. Tipiniai klausimai galėtų būti:

1. Ar politikos pasirinkimas padarys informavimo prievolės, kurias turi vykdyti verslas, pvz., reikalingų duomenų tipas, ataskaitų dažnis, pateikimo proceso kompleksumą ir pan.?
2. Ar reikia naudoti naują įrangą (pvz., siekiant sumažinti taršą arba registruoti pardavimus arba išmatuoti cheminių medžiagų kieki galutiniame produkte ir pan.)
3. Ar bus reikalingas papildomas darbuotojų darbo laikas arba verslo paslaugos, kurias teikia privatusis arba viešasis sektorius (pvz., išorinės apskaitos arba audito paslaugos arba atitikties vertinimas, kurį atlieka įgaliotos viešojo arba privataus sektoriaus institucijos, ir pan.)?
4. Ar mokestinių reikalavimų laikymosi išlaidos tam tikroms įmonėms arba sektoriams nesudarys tam tikrų nuostolių, lyginant su konkurentais (įskaitant nelygių galimybių žaidimo sąlygų sukūrimą)?
5. Koks poveikis bus MVĮ atskirai?

B. Ar pasiūlymas turės poveikį tarpinio vartojimo kainoms ir sąnaudoms?

Politikos pasiūlymas gali daryti poveikį tarpiniam vartojimui:

- 1) veikiant natūralių išteklių kainą arba pasiūlą, įskaitant žaliavas ir kitus gamyboje naudojamus išteklius (tarpinės prekės ir paslaugos);
- 2) nustatant apribojimus (arba draudimus) naudoti pavojingas medžiagas ir
- 3) netiesiogiai, jei tiesiogiai veikiamo sektoriaus gaminių sąnaudų pasikeitimai perduodami žemesnės grandies rinkai, arba perėjimo prie pakaitalų naudojimo paklausa padidina kainas, o tokie pakaitalai naudojami kaip tarpinio vartojimo produktai.

C. Ar pasiūlymas daro įtaką kapitalo sąnaudoms?

Politikos pasiūlymas gali daryti įtaką kapitalo sąnaudoms:

- 1) didinant kapitalo produktų kainą ir
- 2) darant įtaką finansavimo galimybėms bei finansavimo sąnaudoms (marža, banko paskolos ir įsipareigojimai).

Finansavimo galimybes ir sąnaudas nulemia daugybė faktorių, tarp kurių yra:

- 3) finansų rinkos sąlygos,
- 4) kapitalo mobilumas ir užsienio tiesioginių investicijų sistema,
- 5) suinteresuotų rinkos šalių teisių apsauga,
- 6) bankų kapitalui keliami reikalavimai
- 7) finansinės sektoriaus rizikos profilis ir
- 8) skatinimas investuoti šiame sektoriuje ES (investicijų grąžos santykis su investicijų grąža kitose rinkose) ir kitose šalyse.

Jei tai yra svarbu, kokybinė analizė turi patikrinti šiuos faktorius ir jų poveikį sąnaudoms, investuojant į veikiamą sektorių, ir investuotojų pasirinkimo pirmenybes.

D. Ar pasiūlymas daro poveikį darbo jėgos sąnaudoms?

Darbuotojų darbo sąnaudas sudaro atlyginimai, premijos, darbo jėgos apmokestinimas. Politikos įsikišimas gali daryti poveikį darbo jėgos sąnaudoms, pvz., nustatant minimalų atlyginimą, darant poveikį minimalaus atlygio lygiui arba esant papildomo darbo ar įgūdžių pasikeitimų paklausos poveikiui. Tiesioginę įtaką darbo sąnaudoms sudaro politikos (ir ne tik),¹⁷ kurios gali reglamentuoti:

- 1) pensinio amžiaus pakeitimus, arba
- 2) minimalaus atlyginimo pakeitimus, arba
- 3) socialinio draudimo mokesčių pakeitimas arba kitus darbo jėgos mokesčius, arba
- 4) apskaitos bei ataskaitų reikalavimų pasikeitimus.

Netiesioginį poveikį darbo jėgos sąnaudoms gali daryti politikos kryptys, kurios:

- 5) daro įtaką (riboja arba skatina ir (arba) remia) darbuotojų mobilumui;
- 6) daro įtaką darbo teises saugantiems teisės aktams (ribojant arba palengvinant darbdavio lankstumą, samdant ar atleidžiant darbuotojus) arba

---

¹⁷ Kai kurios iš šių politikos krypčių nepatenka į ES reglamentavimo kompetencijos sritis. Čia jos išvardytos kaip pavyzdys ir gali tapti svarbios poveikio konkurencingumui analizei nacionaliniu lygmeniu.

- 7) daro įtaką (didina arba mažina) darbo rinkos lankstumą netiesioginėmis priemonėmis;
- 8) vykdo papildomos ir (arba) naujos darbo jėgos paklausos pakeitimus (dėl naujų įgūdžių reikalavimų, pvz., reikalaujant, kad verslas įdiegtų naujas taršą mažinančias technologijas); arba taupant darbo jėgos sąnaudas (pvz., labai mažoms įmonėms darant tam tikras mokestinių prievolių išimtis).

Be poveikio darbo jėgos sąnaudoms, politikos kryptys gali sąlygoti papildomas *su įdarbinimu susijusių reikalavimų vykdymo sąnaudas*: pvz., aukštesni sveikatos ir darbo saugos darbe standartai arba papildomi ataskaitoms apie įmonės darbuotojus keliami reikalavimai. Tačiau būtina atkreipti dėmesį, kad tokius standartus abipusiai susitarimais gali nustatyti darbdavys ir darbuotojai (pvz., Darbuotojų sveikatos saugos ligoninių sektoriuje direktyva, tarpšakinis susitarimas dėl apsaugos nuo silikozės ir t. t.), o tai atspindi tokių standartų privalumus ir pridėtinę vertę verslui bei teigiamą poveikį verslo konkurencingumui.

Jei manoma, kad tokios politikos tiesiogiai neskiriamos tam tikram sektoriui, jų poveikis tarp sektorių gali skirtis, kadangi sektoriams, kuriuose yra intensyvus darbo jėgos panaudojimas, poveikis bus didesnis (galimas tiek teigiamas, tiek neigiamas poveikis). Poveikis taip pat gali priklausyti nuo to, ar pramonei reikalingi aukštos ar žemos kvalifikacijos darbuotojai, nes nuo to priklauso atlyginimų lygis, todėl darbo sąnaudos gali atspindėti įgūdžių pasiūlos stygių, o papildomos sąnaudos paskirstomos tarp darbdavių ir darbuotojų pagal darbo jėgos paklausos ir pasiūlos elastingumą.

E. Ar pasiūlymas daro poveikį energijos sąnaudoms?

Energijos sąnaudoms įtaką gali daryti politikos kryptys, sudarančios sąlygas griežtai priklausomybei nuo riboto tiekėjų skaičiaus ar iškastinio kuro šaltinių. Taigi per trumpą laiką jos gali padaryti poveikį pereinant nuo vienu prie kitų kuro mišinių arba skirtingų energijos režimų bei apmokėjimo.

F. Ar politikos pasiūlymas daro poveikį vartotojų pasirinkimui ir kainoms?

Galiausiai, lyginamieji pranašumai, kuriuos lemia verslo sąnaudos, materializuojasi laisvu vartotojo pasirinkimu ir kaina, kurią jis sumoka už produktus ir paslaugas. Sąnaudų konkurencingumo analizę galima papildyti, vertinant galimą poveikį vartotojo pasirinkimui ir kainai. Todėl būtina patikrinti, ar pasiūlymas:

- 1) gali paveikti tam tikrų produktų pasiūlą rinkoje,
- 2) tam tikrų produktų rinkodaros (arba reklamos) draudimus ar apribojimus,
- 3) reguliuoja ar kitais būdais veikia kainas, kurias vartotojas moka už veikiamo sektoriaus produktus,
- 4) veikia prekių ir paslaugų, kurias perka vartotojas, kokybę ir
- 5) veikia informacijos apie produktų ir paslaugų kokybę ir kainas skaidrumą ir galimybę jas palyginti.

Siekiant nustatyti pasiūlymo paskirstymo poveikį, būtina nustatyti, koku mastu **gamybos sąnaudų pokyčiai perkeliama vartotojams** (jei išlaidų padidėjimas iš esmės perkeliamas

variantams oligopolinėse rinkose, kurioms būdingas žemas paklausos elastingumas, galutinis poveikis gali pabloginti vartotojų gerovę, o ne sumažinti verslo pajamas).

G. Ar pirmiau minėtas poveikis reikalauja didelės paveiktų įmonės operacijų restruktūrizacijos?

Tai sunkiausias (bet potencialiai labai svarbus) klausimas apie politikos pasiūlymo išlaidų poveikį. Iki to laiko jūs turite nustatyti daug suderinamumo ir veiklos sąnaudų pokyčių. Dabar jūs turite nuspręsti:

1. Kaip turi būti koreguojamos įmonių sąnaudos (įskaitant darbo jėgą)?
2. Ar sektoriui bus reikalinga didesnė restruktūrizacija, tokia kaip gamybos linijų uždarymas, technologijų pakeitimas, įgūdžių pakeitimas ir pan.?
3. Ar tai gali sąlygoti įmonės likvidavimą?
4. Ar MVĮ galės padengti restruktūrizacijos išlaidas?

6 žingsnis. Koks poveikis daromas įmonės galimybės atsinaujinti?

Politikos pasiūlymas gali paveikti įmonės galimybes atsinaujinti. Jei tikimasi, kad poveikis bus labai didelis, tai tokį poveikį būtina vertinti, patikrinant potencialų poveikį:

- 1) įmonės sugebėjimui prisitaikyti prie MPPT ir pritaikyti inovacijas savo produktuose, ir tai gali būti laikoma pasiūlymo poveikiu:
  - a) sektoriui reikalingų įgūdžių pateikimui ir
  - b) intelektualinės nuosavybės teisių apsaugos efektyvumui;
- 2) sektoriaus galimybės pateikti rinkai naujus produktus arba pagerinti jau esamų produktų savybes (*produktų inovacijos pajėgumai*), kuri daugiausia priklauso nuo techninių įgūdžių ir naujų technologijų taikymo;
- 3) galimybei atnaujinti procesus ir su produktu susijusias paslaugas, įskaitant paskirstymą, rinkodarą ir paslaugas po pardavimo (*proceso inovacija*), kuri priklauso nuo vadybos ir organizacinių gebėjimų bei talentų pateikimo; ir
- 4) galimybės pasinaudoti rizikos kapitalu.

Komisijos gairėse dėl poveikio technologiniam vystymuisi ir inovacijoms pateikiamos išsamios gairės, kaip vertinti poveikį verslo atsinaujinimo galimybės.¹⁸

¹⁸ PV gairių priedų 8.5 skyrius, p. 34–38

7 žingsnis. Koks gali būti poveikis tarptautiniam sektoriaus konkurencingumui?

Produktyvumo poveikio vertinimas yra priemonė, identifikuojant konkurencingumą skatinančius faktorius. Bet kuriuo atveju poveikslas nebūtų visiškai užbaigtas, neatsižvelgiant į galimus pasiūlymo poveikio skirtumus šalies ir užsienio įmonėms. Pavyzdžiui, jei politikos pasiūlymas gali padidinti ES gamintojų sąnaudas (pvz., taikant griežtesnius produkto saugos reikalavimus ES rinkoje), jis negali turėti įtakos ES gamintojų santykinėms kainoms ir rinkos dalims, jeigu jų konkurentai laikosi tų pačių reikalavimų ir nėra atitinkamų pigesnių pakaitalų. Tačiau, jei politika daro įtaką gamybos procesui (pvz., griežtesniais išteklių naudojimo arba taršos standartais) arba padidina darbo sąnaudas (pvz., dėl naujų darbo saugos reikalavimų), tai Europos gamintojai konkurencijos atžvilgiu gali patekti į nepalankią padėtį, palyginti su kitose vietose esančiomis įmonėmis. Todėl PV gairių skyriuje dėl tarptautinio poveikio numatyta, kad kiekviename PV būtina atsižvelgti į Europos verslo konkurencingumą ir „išanalizuoti politikos poveikį, norint nustatyti, kaip galima pasiekti tikslus, išvengiant arba sumažinant potencialų neigiamą poveikį Europos konkurencingumui. Tai gali apimti panašių santykių, kurie jau yra užmegzti su pagrindiniais ES prekybos partneriais, analizę.“¹⁹

Tipiški galintys kilti klausimai:

1. Koks gali būti poveikis vertinamam ES įmonių konkurencingumo padėties pasirinkimui, atsižvelgiant į konkurentus, kurie nepriklauso ES?
2. Koks gali būti poveikis vertinamam prekybos ir prekybos kliūčių pasirinkimui?
3. Ar pasirinkimas susijęs su sritimi, kurioje vyksta dialogas dėl tarptautinių standartų, bendrų reglamentavimo metodų ar tarptautinio reguliavimo?
4. Ar tai gali sąlygoti tarptautinių investicinių srautų atsiradimą, įskaitant ekonominės veiklos perkėlimą už ES ribų?

PV ekspertų grupės, ruošdamos poveikio tarptautinei prekybai ir investicijų srautams kokybės vertinimą, gali remtis PV gairių priedais (8.7 skyrius, p. 38).

---

¹⁹ PV gairės, p. 42

III. KIEKYBINIAI POVEIKIAI. DUOMENŲ ŠALTINIAI

Techniniu požiūriu politikos priemonės kiekybinio poveikio vertinimas yra neabejotinai reikalingesnė PV dalis, tačiau kartais negali būti visiškai įvykdyta dėl metodinių apribojimų arba jai atlikti reikalingų neproporcingų pastangų. Reikalingų duomenų rinkimas gali būti sudėtingas ir dažnai susijęs su suinteresuotais dalyviais, kurie dar labiau apsunkina duomenų patikrą. Kiekybinis proporcingumas turi būti taikomas, atsižvelgiant į bendrą siekį kaip galima tinkamiau įvertinti poveikį, bet ir proceso sąnaudas bei laukiamų rezultatų patikimumo laipsnį (pvz., nustatyti, kuriems vertinimams reikės papildomų duomenų, arba ar tai labai priklausys nuo naudojamo modelio, teikiančio pridėtinę vertę sprendimų priėmimo procese).

Kiekybinio poveikio konkurencingumui įvertinti gali prireikti aprašomųjų statistinių duomenų, gamybos sąnaudų ir išėigos analizės, naudojant nacionalinius arba sektoriaus duomenis, taikant bendrosios pusiausvyros modelį ar kitas ekonometrines priemones. Atliekant bendrą politinių pasiūlymų, kurie turi įtakos įvairiems sektoriams, kiekybinio poveikio vertinimą gali būti naudojami tokie modeliai, kaip bendrosios pusiausvyros modelis (angl. CGE) ir makroekonometrinis sąnaudų-išėigos modelis. Jie gali būti naudingi ne tik įvertinant platų ekonominį poveikį politikos pakeitimui, bet taip pat nustatant tikėtiną pelno ir nuostolių mastą pagal sektorius, šalutinį poveikį tarp sektorių, papildomų išlaidų pasidalijimą tarp gamintojų ir vartotojų ir t. t. Kitų modelių, pvz., dalinės pusiausvyros modelio naudojimas, gali būti lengvesnis ir gali suteikti naudingos informacijos apie potencialius poveikius.

Toliau nurodyti žingsniai pateikia galimų kiekybinių analizių apžvalgą, tačiau jos pateikiamos greičiau kaip konkrečios analizių pateikimo priemonės ir metodai, nes pati analizė priklausys nuo konkrečių turimų sąlygų. Šie žingsniai vykdomi remiantis penkių kokybinės patikros žingsnių pagrindu.

8 žingsnis. Pateikiami tiesiogiai veikiamo (-ų) sektoriaus (-ių) struktūros ir veiklos patvirtinimai

Šis žingsnis išplečia 3 ir 4 žingsnių kokybinę patikrą. Jo paskirtis yra statistiniais patvirtinimais paremti pirmines išvadas. Idealiu atveju kokybinis sektoriaus veiklos vertinimas remiasi:

- tikslinio sektoriaus svoriu ES ekonomikoje, matuojant jo pridėtinės vertės dalį ir užimtumą, sektoriaus regioninę ir nacionalinę koncentraciją, ir pan.;
- įmonių skaičiumi ir pasiskirstymui, įskaitant MVĮ dalį ir jų koncentracijos santykį;²⁰
- jo darbo produktyvumu arba bendru gamybiniu produktyvumu;
- pelningumu, skaičiuojant pagal grynąjį pelną; turto grąžą;

²⁰ Koncentracijos santykis (angl. CR) išreiškia procentais rinkos dalį, kurią kontroliuoja pramonės šakos didžiausios įmonės. Dažniausiai naudojami CR4 ir CR10 (t. y. nurodoma 4 ir 10 didžiausių įmonių rinkos dalis).

- rinkos dalimi pasaulinėje rinkoje ir
- užsienio tiesioginių investicijų srautais (užsienio investicijų ir (arba) investicijų likučio ir pridėtinės vertės santykis).

8 a žingsnis. Naudojimas esamais sektorių tyrimais ir *ex-post* vertinimais

Komisija yra atlikusi daugybę pramonės ir rinkos tyrimų, taip pat politikų *ex-post* vertinimų. Pavyzdžiui, gamybinės pramonės šakų tyrimų sąrašą galima rasti tinklalapyje

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/industrial-policy/future-of-manufacturing/index_en.htm

Jei iš turimų šaltinių nepakanka, galite ieškoti informacijos atitinkamų verslo asociacijų tinklavietėse arba publikacijose arba pasikonsultuoti su suinteresuotų socialinių partnerių organizacijomis.

Galite pasinaudoti skaidrumo registru, kuriame rasite atitinkamus kontaktus, kuriais kreipdamiesi gausite aktualius duomenis ir analizes. Skaidrumo registrą galite rasti tinklavietėje „Europa“.

8 b žingsnis. Esamų duomenų atnaujinimas

Jei esami tyrimai yra pasenę, naujausią sektorių statistiką galite rasti „Eurostato“ duomenų bazėje. Naudojantis NACE Statistine klasifikacija²¹ galima palyginti svarbiausias veikiamo (-ų) sektoriaus (-ių) ekonomines veiklas pagal atitinkamus jų kodus.

²¹ NACE (pranc. *Nomenclature statistique des Activités économiques dans les Communautés Européennes*) yra statistinis produktų klasifikatorius pagal veiklos rūšis Europos Bendrijoje, kuri naudoja „Eurostatas“ ir valstybės narės. NACE Rev.2 buvo pristatytas 2008 m. ir buvo skirtas technologijų vystymuisi ir ekonomikos struktūriniais pasikeitimams parodyti. Tačiau būtina naudoti atitinkamą lentelę, lyginant statistinius duomenis iki ir po 2007 m.

NACE Rev.1.1		NACE Rev.2		
INDUSTRY/ ACTIVITY CODE	DESCRIPTION	INDUSTRY/ ACTIVITY CODE	DESCRIPTION	INDICATORS
D	Manufacturing	C	Manufacturing	Number of enterprises
...	...	...	...	...
DJ	Manufacture of basic metals and fabricated metal products	C244	Manufacture of basic precious and other non-ferrous metals	
DJ27	Manufacture of basic metals	...	...	
DJ271	Manufacture of basic iron and steel and of ferro-alloys	C2442	Aluminium production	
DJ272	Manufacture of tubes	C2443	Lead, zinc and tin production	
DJ2721	Manufacture of cast iron tubes	C2444	Copper production	
DJ2722	Manufacture of steel tubes	C2445	Other non-ferrous metal production	
DJ273	Other first processing of iron and steel	C2446	Processing of nuclear fuel	
DJ2731	Cold drawing	C245	Casting of metals	
DJ2732	Cold rolling of narrow strip	C2451	Casting of iron	
DJ2733	Cold forming or folding	C2452	Casting of steel	
DJ2734	Wire drawing	C2453	Casting of light metals	
DJ2735	Other first processing of iron and steel n.e.c.; production of non-ECSC ferro-alloys (included in DJ271 in NACE Rev.1.1)	C2454	Casting of other non-ferrous metals	
DJ274	Manufacture of basic precious and non-ferrous metals	C25	Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment	
DJ2741	Precious metals production	C251	Manufacture of structural metal products	
DJ2742	Aluminium production	C2511	Manufacture of metal structures and parts of structures	

Jei nėra šaltinių pagal sektorius, tai iš esmės yra svarbiausios trys duomenų bazės²²: SBS; PRODCOM ir COMEXT.

SBS duomenų bazėje (verslo struktūros statistika) pateikiami labai išsamūs duomenys sektorių lygmeniu: sektoriui priklausančių įmonių skaičius, dirbančių darbuotojų skaičius, apyvarta, pridėtinė vertė, investicijos, produktyvumas, MVĮ dalis kuriant pridėtinę vertę, užimtumas ir pan.

Pramonės profilis – pagrindiniai duomenys iš SBS duomenų bazės

The screenshot shows the Eurostat website interface for the Structural Business Statistics (SBS) database. The top navigation bar includes 'Home', 'Statistics', 'Publications', 'About Eurostat', and 'User support'. The main content area features a search bar and a navigation tree. The navigation tree is expanded to show 'Structural business statistics (sbs)', which includes sub-categories like 'SBS - main indicators (sbs_na)', 'European Business - selected indicators for all activities (NACE divisions) (ebd_all) Updated', 'Summary indicators - employment size classes for EU25/EU27 (all Nace activities) (sbs_sc_indic)', and 'SBS - industry and construction (sbs_ind_co)'. The sidebar on the left lists various statistical topics such as 'Business demography', 'Business registers', and 'Business services'.

²² Pagrindinių ES ir tarptautinių duomenų bazių turinio ir nuorodų aprašymas pateikiamas III priede. Aluminio pramonės atveju sektoriaus organizacijos ir institucijos, tokios kaip Tarptautinis aliuminio institutas, Pasaulinis metalų statistikos biuras arba Tarptautinė energetikos agentūra.

View Table		Select Data	Metadata	Information
European Business - selected indicators for all activities (NACE divisions)				
Last update: 05-05-2011				
Interactive extraction size limit: 300000		Selection overview Update		
Current extraction size: 768				
Dimension selection: 1/15				
GEO INDIC_SB NACE_R1 TIME				
Filtering				
Filtering type: ☐ Code range ☒ Pattern				
Search in: ☐ Codes ☐ Labels ☒ Both				
Search Show all				
☐	Code	Label		
☒	V11110	Number of enterprises		
☐	V12110	Turnover or gross premiums written		
☐	V12120	Production value		
☐	V12150	Value added at factor cost		
☐	V12170	Gross operating surplus		
☐	V13110	Total purchases of goods and services		
☐	V13310	Personnel costs		
☐	V15110	Gross investment in tangible goods		
☐	V16110	Number of persons employed		
☐	V16130	Number of employees		
☐	V91110	Apparent labour productivity (Gross value added per person employed)		
☐	V91120	Wage adjusted labour productivity (Apparent labour productivity by average personnel costs) (%)		
☐	V91210	Average personnel costs (personnel costs per employee) (thousand euro)		
☐	V92110	Gross operating surplus/turnover (gross operating rate) (%)		
☐	V94414	Investment per person employed		
NACE_R1: Mining and quarrying				
INDIC_SB: Number of enterprises				
TIME 1996 1997				
GEO				
European Union (2...)				
European Union (2...)				
Belgium				
Bulgaria				
Czech Republic				
Denmark				
Germany (includin...)				
Estonia				
Ireland				
Greece				
Spain				
France				
Italy				
Cyprus				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Hungary				
Malta				
Netherlands				
Austria				
Poland				
Portugal				
Romania				
Slovenia				
Slovakia				
Finland				
Sweden				
United Kingdom				

PRODCOM duomenų bazėje pateikiama gaminamų produktų statistika: duomenys apie produkcijos, parduotos per pasirinktą laikotarpį, fizinės apimtys (kg, m², vienetų skaičius ir pan.) bei jų vertė eurais.

Pramonės profilis – PRODCOM duomenys (aliuminio juosta, kodas 24422230)

European Commission > Eurostat > Prodcom - statistics by product > Data > Excel files (NACE Rev. 2)		
Home	Statistics	Publications
Prodcom - statistics by product Introduction Europroms Steel Data Data Excel files (NACE Rev. 2) Excel files (NACE Rev. 1.1) Database		Excel files - NACE Rev. 2 The Excel files on this page contain Prodcom data based on NACE Rev. 2. For 2008 onwards the files contain the original data based on NACE Rev. 2 as supplied by the reporting countries. For 1995 to 2007 the files contain data that has been converted where possible from the data based on NACE Rev. 1.1. These tables only show the production data. To use the database that contains both production and related trade data, please click on "Database" in the box to the left. Prodcom Annual Data 2009 (updated 04/03/2011) Prodcom Annual Data 2008 (updated 04/03/2011)
		Links This document describes how to use the Excel files

4/03/2011		Statistics on the production of manufactured goods Value ANNUAL 2009																			
To use the database that contains both production and related trade data, please click here and																					
PRODCOM Code	Unit	Flag EU27	Value EU27	Base EU27	flag EU25	Value EU25	Base EU25	Belgium	Bulgaria	Czech Republic	Denmark	Germany	Estonia	Ireland	Greece	Spain	France	Italy	Cyprus		
ALL VALUES AND VOLUMES ARE EXPRESSED IN THOUSANDS All confidential data and all national estimated data is suppressed (C)=Confidential, (CE)=Confidential Estimated, (E)=Estimated																					
24422230	EUR		615429		EU27-EU02(F)	590229	600	C	C	0	2178	9445	0	0	135947	61197	C	59428	0	C	
24422230	EUR	CE	6498799		EU27-EU02(F)	6448799	5000	C	C	C	100198	C	0	C	119901	770425	C	463016	1267350	0	C
24422330	EUR		221039		EU27-EU02(F)	220829	70	C	C	0	20606	0	0	0	0	0	C	16301	0	0	C
24422350	EUR		31744		EU27-EU02(F)	31744		C	C	0	0	0	0	0	0	0	C	65102	0	0	C

COMEXT duomenų bazėje pateikiamas prekių, parduotų tarp ES šalių ir ne ES šalių, vertė ir kiekis; duomenys apie ES prekybą pagal valstybes nares, pagal partnerius ir produktų grupes; ES ir įvairių ES susivienijimų (eurozona, EU15, EU 12; EU27 ir pan.) dalis pasaulinėje

prekyboje. Dauguma „Prodcom“ kodų atitinka vieną ar kelis išorinės prekybos klasifikacijos, vadinamos Kombinuotąja nomenklatūra (angl. CN), kodus²³

Kombinuotoji nomenklatūra

eurostat		The CN headings with their corresponding Prodcom headings - Year 2009		eurostat	
3917 39 15	Flexible tubes, pipes and hoses, of addition polymerization products, reinforced or otherwise combined with other materials, seamless and of a length > the maximum cross-sectional dimension, whether or not surface-worked, but not otherwise worked (excl. those with a burst pressure of >= 27,6 MPa)				
22.21.29.50	Plastic tubes, pipes and hoses (excluding artificial guts, sausage skins, rigid, flexible tubes and pipes having a minimum burst pressure of 27.6 MPa)	kg	S		
3917 39 19	Flexible tubes, pipes and hoses, of plastics, reinforced or otherwise combined with other materials, seamless and of a length > the maximum cross-sectional dimension, whether or not surface-worked, but not otherwise worked (excl. addition polymerization products, condensation polymerization products and rearrangement polymerization products, and products able to withstand a pressure of >= 27,6 MPa)				
22.21.29.50	Plastic tubes, pipes and hoses (excluding artificial guts, sausage skins, rigid, flexible tubes and pipes having a minimum burst pressure of 27.6 MPa)	kg	S		
3917 39 90	Flexible tubes, pipes and hoses, of plastics, reinforced or otherwise combined with other materials (excl. seamless or cut to length only; tubes with a burst pressure of >= 27,6 MPa)				
22.21.29.50	Plastic tubes, pipes and hoses (excluding artificial guts, sausage skins, rigid, flexible tubes and pipes having a minimum burst pressure of 27.6 MPa)	kg	S		

Pavyzdys. Tiesiogiai veikiamo sektoriaus ir (arba) rinkos profiliavimas (aliuminio pramonė)

Aliuminis, daugiausia žemės plutoje randamas metalas, yra santykinai homogeniškas produktas. Jis pasižymi tam tikromis savybėmis (neįsimagnetina, atsparus korozijai, ...), todėl jis laikomas strategine žaliava daugelyje sektorių, pradedant kosmoso pramone ir baigiant statybų įranga. Aukštesnės grandies gamybos pakopoje aliuminio vertės grandinę sudaro kasyba, lydymas ir (arba) perdirbimas ir apdirbimas. Žemesnę grandį sudaro antrinis perdirbimas ir tarpinių produktų gamyba (valcavimo staklės, ekstruderiai, liejinių ir laidų gamyba), [...].

Gamybos etapas skirstomas į 2 segmentus. Pirmiausia aliuminis pagaminamas lydant žaliavas, nes antriniame etape aliuminis yra gaminamas lydant aliuminio metalo laužą. Pirminis (arba neapdorotas) aliuminis gaminamas trimis atskirais etapais. Iškasama boksito rūda. Aliuminis (aliuminio oksidas) yra išskiriamas iš boksito rūdos aliuminio gamykloje, po to jis gabenamas į lydymo įmones, kuriose gaminami (legiruoto) aliuminio luitai, plokštės, ... Antrinis aliuminis gaminamas apdirbimo (galutiniai produktai, tokie kaip gėrimų skardinės) arba lydymo (pramoninės atliekos...) būdu [...].

Sektorius klasifikuojamas kaip daug kapitalo, išteklių ir energijos reikalaujantis sektorius. Pirminio aliuminio sektoriuje 1 tonos 15 megavatų per valandą, o antriniame gamybos etape, kuriame naudojamas laužas, tereikia 0,75 MWh. [...]

Tarptautinio aliuminio instituto sąrašas (2010 m.), kuriame nurodyta 117 aliuminio lydymo įmonių visame pasaulyje, išskyrus Kiniją. Iš jų 21 priklauso EU27, be to, 7 gamyklos yra Norvegijoje ir 4 Islandijoje. Gavybą ir gamybą vykdo nedidelis skaičius

²³ Importuojamos ir eksportuojamos prekės turi būti deklaruojamos pagal Kombinuotosios nomenklatūros subpozicijas, kurioms jos priskirtos.

tarptautinių įmonių, kurios įvairiais būdais yra vertikaliai integruotos vėlesniuose gamybos etapuose. ES sektoriuje dominuoja šešios įmonės, iš kurių trys didžiausios yra ne ES kilmės („Hydro“, „Rio Tinto/Alcan“ ir „Alcoa“ [...]).

Žaliavų arba pirminių produktų kainos nustatomos Londono metalų biržoje (LME), Šanchajaus metalų biržoje arba Čikagos biržoje. Kiti sąnaudų faktoriai paprastai nustatomi lokaliai.

Teksto pavyzdys pateiktas remiantis kitais „Ecorys“ dokumentais (2011) & CE Delft (2008)

Kartu su pirmiau pateiktais pavyzdžiais čia yra daugybė duomenų bazių, kuriose pateikta naudinga informacija, suskirstyta pagal sektorius ir todėl potencialiai naudinga atliekant sektorių analizę. ES pramonės MTTP investicijų rezultatų suvestinė, skirta inovacijoms, Europos darbo jėgos tyrimas, skirtas darbo rinkos duomenims analizuoti, ir t. t. 2 priede pateikiama daugiau pavyzdžių.

9 žingsnis. Duomenų patvirtinimo pateikimas apie netiesiogiai veikiamus sektorius

Jei atlikus kiekybinę patikrą matomi svarbūs netiesioginiai pokyčiai (teigiami ar neigiami), gali būti rekomenduojama pirmiau nurodytus žingsnius pakartoti kitiems sektoriams, priklausantiems ar nepriklausantiems vertės grandinei, kuriems poveikis gali būti didžiausias. Tokiais atvejais PV ekspertų grupė gali pasikliauti savo intuicija ar pasinaudoti labiau sisteminiiais metodais, tokiais kaip sąnaudų-išėigos analizė bei vertės grandinės vaizdinė ir profilio analizė. Naudingų nuorodų apie vertės grandinės vaizdinę ir profilio analizę galima rasti

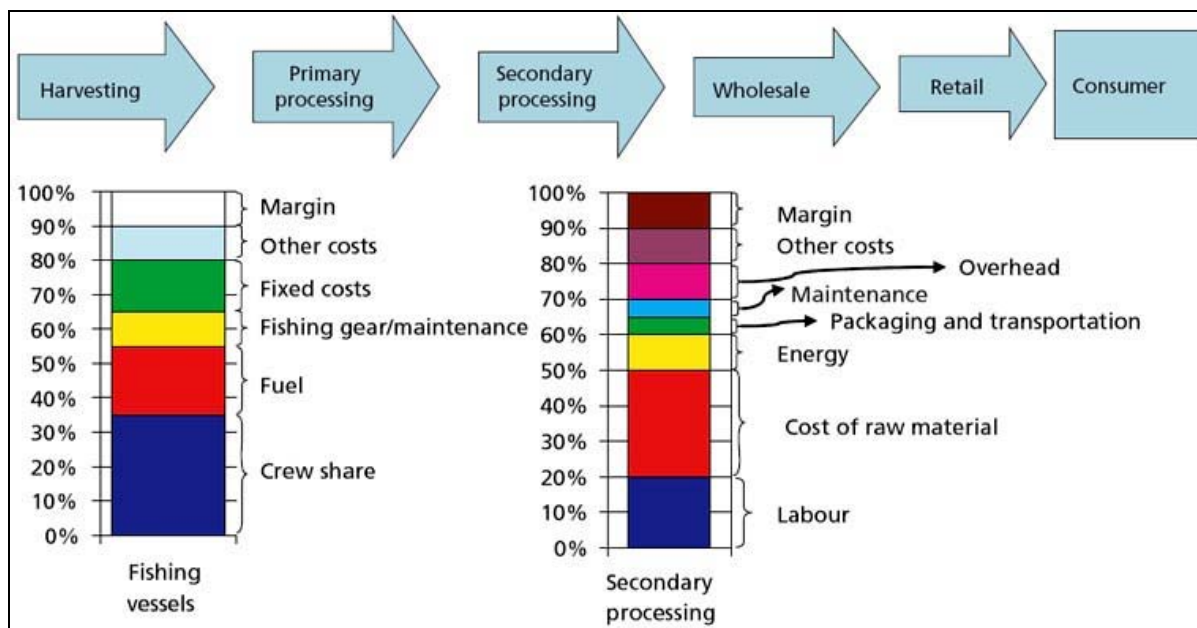
<http://myintracomm.ec.europa.eu/entr/howwemanage/decisionmaking/Pages/default.aspx>

10 žingsnis. Papildomų mokestinių reikalavimų laikymosi sąnaudų ir (arba) veiklos²⁴ sąnaudų, susijusių su vertinama iniciatyva, kiekybinė analizė

Šis žingsnis yra 5 žingsnio kiekybinis ekvivalentas. Jei įmanoma, reikėtų užbaigti sektoriaus profiliavimą su bendru sąnaudų paskirstymu, kaip toliau parodyta jūros maisto produktų pramonės pavyzdyje:

Pavyzdys. Sąnaudų struktūra (jūros maisto produktų pramonė) pagal www.fao.org

²⁴ Kaip buvo nurodyta pirmiau pateiktame 5 žingsnyje, papildomos veiklos sąnaudos yra tokios sąnaudos (tarpinio naudojimo prekių ir (arba) paslaugų ir gamybos sąnaudų), kurios susijusios su nauju reglamentavimu, tačiau nėra tiesiogiai susijusios su jo atitiktimi.

Jei įmanoma ir jei galima remtis proporcingumo principu, tokį sąnaudų struktūros aprašymo tipą reikia pridėti prie atsakymų pagal 5 žingsnį, kad būtų galima suprasti čia identifikuotų teigiamų ir neigiamų poveikių svarbą.²⁵ Be to, atlikus esminių detalių sektoriaus išskirstymą, sąnaudų struktūros aprašymą galima rasti įvesties-išvesties lentelėse.²⁶

11 žingsnis. Tikėtino poveikio įmonės sugebėjimo atsinaujinti kiekybinė analizė

Ši analizė paprastai apima tam tikrus sąnaudų ir išėigos indikatorius, susijusius su sektoriaus inovacijomis. Europos inovacijų suvestinės indikatoriai²⁷ sudaro pagrindą pradžios tašką. Duomenis galima rasti Bendrijos inovacijų statistikos (angl. CIS) tinklavietėje

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/cis>

Ši ir kitos susijusios duomenų analizės padeda sudaryti kokybinį vertinimą, kuris seka po 6 žingsnyje nustatyto poveikio. Duomenis taip pat galima gauti iš atitinkamo sektoriaus pramonės rūmų. Jei reikia, rūmai paprastai pateikia publikacijas ir duomenis ir gali padėti jums suprojektuoti būsimus poveikius politiko, darančios įtaką sektoriaus inovacijų galimybėms, pasirinkimui. Papildomų idėjų galima rasti PV gairių priedų 8.5 skyriuje.

²⁵ PV gairėse (10 skyrius, p. 46–60) pateikiami išsamūs nuoseklūs nurodymai, kaip vertinti informavimo prievolės sąnaudas (ES standartinis sąnaudų modelis).

²⁶ „Eurostat“ 2008 m. Tiekimo, naudojimo ir įvesties-išvesties lentelių naudojimo vadovo 11 skyrius.

²⁷ Apsilankykite <http://www.proinno-europe.eu/metrics>

12 žingsnis. Galimų poveikių sektoriaus tarptautiniam konkurencingumui kiekybinį analizė

PV gairėse pateikiami nurodymai dėl pasiūlymo poveikio tarptautinei prekybai ir investicijų srautams vertinimui (PV gairių priedų 8.7 skyrius). Šio paskutinio konkurencingumo užtikrinimo žingsnio paskirtis yra suteikti pagalbą:

- 1) taikant PV gairių 8.7 skyrių veikiamam (-iems) sektoriui (-iams) ir
- 2) atliekant galimų poveikių kiekybinį analizę sektoriaus tarptautiniam konkurencingumui.

Yra daugybė standartinių indeksų, atspindinčių ekonomikos ir įmonių tarptautinę padėtį. Kai kurie visuotinai naudojami indeksai:

- *Užsienio tiesioginių investicijų (FDI) likučio santykis su pridėtine verte* parodo FDI indėlį į kapitalo formavimą ir signalizuoja apie priimančios šalies patrauklumą.
- *Investicijų užsienyje (FDI) likučio santykis su pridėtine verte* įmonės stiprumo indikatorius, kai įmonės rizikuoja pasinaudoti užsienio rinkų ir išteklių teikiamomis galimybėmis.
- Eksperto rinkos dalis parodo, kokią dalį bendroje pasaulio eksporto rinkoje užima atskiros šalies eksportas pagal pramonės šakas. Ji atspindi sugebėjimą atsiliepti į išorinę paklausą arba atverti naujas rinkas, tiesiogiai lyginant su tarptautiniais konkurentais.
- Taikant akivaizdų sąlyginį pranašumą (angl. RCA) galima palyginti atitinkamos pramonės užimamą eksporto dalį bendrame ES gamybinės pramonės eksporte su dalimi tos pačios pramonės šakos tam tikrų šalių grupės eksporte.
- Taikant santykinį prekybos balansą (angl. RTB) galima palyginti atskiros prekės prekybos balansą su bendra prekybos apimtimi, atsižvelgiant į eksportą ir importą.
- Remiantis santykinio darbo vieneto sąnaudomis (angl. RULC) nustatomas darbo sąnaudų santykis atitinkamoje pramonės šakoje, atsižvelgiant į jo produktyvumą (vieneto darbo sąnaudos) ir atitinkamą indeksą kitoje šalyje.

RCA ir RTB atspindi atskirų pramonės šakų padėtį pasaulinėje rinkoje, o RULC atspindi sugebėjimą išlikti konkurencinga. Šių rodiklių pokyčiai parodo, kokiose Europos pramonės šakose atsiranda lyginamieji pranašumai ar trūkumai. Tačiau jie turi būti aiškinami atsargiai: remiantis apibendrinančiu požiūriu, atskiros pramonės šakos konkurencingumo praradimas gali atspindėti nepakankamą kitų šalies pramonės šakų eksporto vystymąsi. Pavyzdžiui, didėjanti euro vertė gali pabloginti konkurencinę padėtį tam tikroje pramonės šakoje, bet gali tiesiog atspindėti pastovų produktyvumo augimą kitose pramonės šakose, o tai didina eksportą ir euro paklausą.

Kitas klausimas yra šalies eksporto turinys. Pavyzdžiui, šalyje atliekamas elektroninės įrangos surinkimas, kuris reškia didelę elektronikos eksporto dalį, tačiau visiškai neatspindės esamos gamybos struktūros šalyje, dirbtinai padidinant RCA indeksą.

Lyginamuosius privalumus galima apibūdinti vartojant prekybos srautų sąvoką, išreikštą akivaizdaus sąlyginio pranašumo indeksu (angl. RCA), kuris parodo atitinkamo ES sektoriaus padidėjimą. Kiekvienam ES sektoriui skaičiuojama jo dalis viso ES eksporto sektoriuje ir

lyginama su to sektoriaus pasaulinio eksporto dalimi iš viso pasaulio eksporto sektoriuje. Jei atitinkamame sektoriuje RCA indeksas yra aukštesnis už kitus, tai reiškia, kad tai yra ES sektorius, kurio eksportas santykinai didesnis už pasaulio vidurkį, o tai interpretuojama, kaip Europos lyginamasis pranašumas šiame sektoriuje.

2 priede pateikiamas ilgesnis duomenų ir indikatorių šaltinių sąrašas, kurį galima naudoti ES pramonės konkurencingumo pasaulinėje rinkoje vertinimui atlikti. Jame taip pat pateikiamos statistinių duomenų arba puslapių nuorodos su tokių indikatorių vertėmis. Pavyzdžiui, statistiniuose metinės „Europos konkurencingumo apžvalgos“ prieduose pateikiamos veiklos apibrėžtys ir susiję skaičiai per pastaruosius 10 metų sektorių lygmeniu.

1 priedas

Poveikių konkurencingumui kokybinės patikros pavyzdžiai

1. Politikos iniciatyva. Pavojingų medžiagų uždraudimas

Tam tikros medžiagos ar produktai gali pasižymėti pavojingomis savybėmis. Tokiais atvejais reikalingas tinkamas rizikos valdymas, kurį vykdant būtų galima nustatyti tokių medžiagų panaudojimo gamybos procese arba teikimo rinkai privalumus ir sąnaudas. Priklausomai nuo rizikos ypatumų, tokios medžiagos uždraudimas gali būti politikos pasirinkimas. Jei rizika yra didelė, atsižvelgiant į saugą darbe, tokios medžiagos uždraudimas gamybos procese gali būti politikos pasirinkimas. Jei galutiniame produkte (produkto saugos rizika) esanti medžiaga kelia pavojų, „Europos rinkodaros skyrius“ gali susitarti dėl uždraudimo.

Tiesioginiai poveikiai

Jei verslas Europoje ilgiau nėra įgaliotas naudoti substanciją („saugos darbe“ draudimas) ir praranda verslo galimybę ES rinkoje ir eksporto rinkose. Tokio tipo draudimas suteiks privalumų ne ES valstybių gamintojams, nes jiems bus leidžiama tęsti produkto rinkodarą Europoje, taip pat ir likusiose pasaulio šalyse neatlikus didesnės gamybos proceso restruktūrizacijos.

Jei Europos verslo įmonėms neleidžiama toliau rinkai teikti medžiagos („rinkodaros Europoje“ draudimas), jos gali medžiagą Europoje gaminti eksporto tikslais, o ne ES šalių gamintojai praranda galimybę dalyvauti Europos rinkoje. Kadangi šalies rinka yra ypač svarbi (Europos) gamintojams, tokiais atvejais Europos gamintojai gali patirti ekonominių nuostolių. Bet kokių atveju šis draudimas naudoti medžiagą būtų mažiau griežtas, nei „saugos darbe“ draudimas. Galimas privalumas būtų inovacijų pastangos draudimą pakeisti uždraustos medžiagos pakaitalo ar alternatyvių gamybos metodų paieška.

Abu draudimo tipai sąlygos papildomas tos pramonės šakos klientų sąnaudas, jei rinkoje nėra panašios medžiagos už panašią kainą. Tai būtų papildomos sąnaudos, darant prielaidą, kad gamyboje iki šiol jos buvo mažesnės. Jei nėra panašių žaliavų, Europos klientų įmonės turės pakeisti mišinius ir produktus, o tai paprastai pareikalauja papildomų ir pirminių MTTP pastangų.

Jei įmonės neranda panašios žaliavos už panašią kainą, joms teks keisti savo kainodarą. Tai gali sumažinti jų pardavimo skaičius, jei produkto pakaitalas egzistuoja ir jei jų klientams tiekėjo keitimas nesukelia didelių išlaidų. Norėdamos to išvengti, įmonės gali sumažinti savo pelningumo maržas. Sumažėję pardavimai ir (arba) sumažėjęs pelningumas ilginiui gali pabloginti įmonės išlikimo galimybes.

Netiesioginiai (antro etapo) poveikiai

Pakaitalų paieška suteikia naujas verslo galimybes tokių pakaitalų gamybai ir rinkodarai. Naujos verslo galybės savo dydžiu turi būti panašios kaip prarastos verslo galybės dėl draudimo, jei naudojant pakaitalą galima vykdyti panašią veiklą panašiomis sąnaudomis. Žinoma, tai priklauso nuo to, ar pakaitalas bus gaminamas Europoje ar už jos ribų.

Tuo atveju, jei pakaitalas buvo mažiau veiksmingas, nei uždrausta medžiaga, nauda vartotojui sumažės, savo ruožtu pablogindama kliento gerovę.

Kiti, labiau netiesioginiai poveikiai gali pasireikšti iš nenumatytų kanalų. Pavyzdžiui, pakaitalų užsienyje paieška gali sąlygoti VMĮ internacionalizavimą, didinant jos daugiakalbystės įgūdžius ir vystant kontaktus. Gerinant įmonės kalbinius įgūdžius plačiąja prasme susidaro trumpalaikės papildomos sąnaudos, tačiau vėliau atsiranda privalumų įsitvirtinant užsienio rinkose ir surandant klientus.

Mažiau kenkiantis pasirinkimas

- Būtina atkreipti dėmesį, ar absoliutus draudimas yra būtinas ir proporcingas, nes atitinkamai gali būti reikalingos mažesnės rizikos valdymo priemonės, tokios, kaip pavyzdžiui, geresnis klientų informavimas, pardavimo skaičiaus apribojimas klientams-ekspertams arba geresnis rizikos valdymas darbo vietoje. Pavyzdžiui, ar išlaikomas proporcingumas uždraudus medžiagą, naudojamą padengti medicinos instrumentuose naudojamiems lęšiams, kadangi naudojamas kiekis yra labai mažas, o lęšiai yra įrenginio viduje bei yra apsaugoti nuo bet kokio kontakto su operatoriais?
- Pasiūlyti pereinamąjį laikotarpį, atsižvelgiant į atitinkamų produktų ir gamybos procesų sukūrimo ciklą, jei pramonė sutinka geriau informuoti ir išmokyti tuos, kurie gamina ir naudoja rizikingus produktus.
- Leisti naudoti ir (arba) parduoti esamus likučius.

2. Politikos iniciatyva. Vaikams skirtos reklamos ribojimas

„Vaikams skirtos reklamos“ draudimo tikslas yra apsaugoti vaikus (ir jų tėvus) nuo galimų manipuliacijų, kadangi jie nesuvokia tokio reklamos poveikio. Čia laikomasi filosofinio požiūrio, kad geriausias būdas išvengti manipuliacijų pirmiausia yra jų uždraudimas.

Tiesioginiai poveikiai

Jei vaikams skirta reklama uždraudžiama, įmonės, parduodančios produktus vaikams (žaislus, gaiviuosius gėrimus ir saldumynus bei maistą) turi įvardyti alternatyvias ir potencialiai mažiau efektyvias komunikavimo ir rinkodaros priemones bei peržiūrėti savo rinkodaros biudžeto paskirstymą. Jei tai bus daroma nesėkmingai, vartotojai (vaikai ir jų tėvai) pakeis pasirinkimus (vaikai mažiau žavisi produktais, kuriems taikomas draudimas) ir pardavimas sustos.

Pereinamuoju laikotarpiu rinkos senbuviai ir rinkoje esantys produktai dėl tokio draudimo turės daugiau privalumų, palyginti su išlaidomis, kurias patirs rinkos naujokai, ir išlaidomis, kurios susidarys teikiant naujus produktus. Dėl to gali sulėtėti šio produkto inovacijų segmentas.

Netiesioginiai poveikiai

Netiesioginius poveikius nustatyti sunku, nes pirmiausia yra nežinoma, koks yra iš tikrųjų vaikams skirtos reklamos efektyvumas. Tuo atveju, jei ji buvo labai efektyvi, t. y. tokio produkto pateikimo išlaidos buvo didesnės, iš principo viskas priklausys nuo to, kokio dydžio sumą tikslinė grupė išleis, kai tokios reklamos nebebus.

Mažiau kenkiantis pasirinkimas

- Leisti naudoti reklamą, bet griežtai riboti formą ir turinį (įskaitant „netinkamas žinutes“).

3. Politikos iniciatyva. Mobilųjų telefonų abonto keliavimo tarifų ribojimas

Aukšti abonto keliavimo tarifai yra privalumas mobiliųjų telefonų operatoriams. Tačiau tai pernelyg didina vartotojų išlaidas ir mažina ES pramonės, kuri turėtų naudoti dėl tarptautinės veiklos vystymosi, konkurencingumą. Tarptautinės veiklos lygmuo priklauso, *inter alia*, nuo sandorių išlaidų lygio. Abonto keliavimas dažnai yra tokios veiklos būtinybė. Jei abonto keliavimo tarifai yra aukšti, sandorių išlaidos yra didelės. Dėl to nemažai ES pramonės šakų ir įmonių lieka veikti lokaliai ir nepasinaudoja visais tarptautinės rinkos privalumais. Išteklių išdėstymas nėra optimalus. Neišnaudojami ekonomikos privalumai. Tai neigiamai veikia sąnaudų ir kainos konkurencingumą.

Tokiais atvejais ES tikslas turėtų būti konkurencingumo vystymo stimuliavimas rinkoje (mažinant dominuojančių mobiliojo ryšio derybines galias). Tai būtų galima padaryti nustatant didžiausią mokestį už konkrečias abonto keliavimo paslaugas Bendrijoje (eurotarifas) ir (arba) siūlant vartotojams galimybę atsisakyti operatoriaus siūlomų abonto keliavimo paslaugų kaip paslaugų paketo (atskyrimas).

Poveikis verslui ir konkurencingumui

Kainų ribojimas ir atskyrimas tiesiogiai neturi įtakos mobiliojo ryšio operatorių prieinamumo arba sąnaudų, tačiau daro tiesioginę įtaką jų komerciniams procesams (kainodara ir rinkodara). Tokios priemonės sustiprintų konkurencinį spaudimą, kainas priartintų prie sąnaudų lygio ir padidintų verslo klientų sąnaudų konkurencingumą.

Tačiau pajamų ir pelningumo nuostoliai gali netiesiogiai paveikti sektoriaus galimybes investuoti į tinklo infrastruktūrą ir inovacijas. Iš tikrųjų, kai kurie operatoriai pareiškė, kad didelis abonto keliavimo tarifų pelningumas yra būdas abiejų veiklos dalių finansavimui. Jie argumentavo, kad be šio pajamų šaltinio įmonės neturėtų pakankamų išteklių naujų rinkų kūrimui, o jų padėtis globalioje rinkoje susilpnėtų (galimas išorinio konkurencingumo sumažėjimas).

Be to, tokie politikos krypties pasirinkimai galėtų įvairiais būdais paveikti šios pramonės infrastruktūrą, pvz., jie labiau bus priklausomi nuo mažesnių, nepriklausomų arba naujų operatorių. Tiesa, kad įėjimo sąnaudos yra didelės dėl infrastruktūros tinklo sąnaudų, tačiau tai neturi nieko bendro su viršutinėmis kainų ribomis. Kai kurie iš šių operatorių būtų priversti pasitraukti iš rinkos dėl tarifų ribojimo, atskyrimo, nes tai padaryti techniškai yra sunku ir įgyvendinimas yra brangus. Ypač mažesni operatoriai galėtų susidurti su kainodaros sunkumais. Nauji operatoriai ir potencialūs nauji rinkos dalyviai neturėtų privalumo iš aukštų pelningumo maržų mokėti už savo infrastruktūrą, kuri *de facto* saugo seniai įsikūrusius rinkos senbuvius. Tokiomis aplinkybėmis dėl tokios politikos sustiprėtų oligopolinė šios pramonės šakos prigimtis. Tačiau tai būtų naudinga kitų sektorių MVI.

Tačiau tikimasi, kad aukščiausios kainos turės teigiamą poveikį bendram Europos pramonės konkurencingumui. Abonto keliavimo paslaugų atsiejimas ypač padidintų derybų galią, nes

verslo įmonės yra vieni didžiausių vartotojų. Geresnių abonto keliavimo tarifų užtikrinimas turėtų automatiškai padidinti ES pramonės sąnaudų konkurencingumą.

Mažiau kenkiantis pasirinkimas

- Nustatyti eurotarifo lygį, kuris garantuotų reikiamą pelningumą padengiant inovacijų sąnaudas.
- Jei yra galimybė, reikia rinktis „apsaugantį“ požiūrį, aukščiausią tarifo ribą nustatant pagal turimas sąnaudas (iš pradžių paliekant daugiau erdvės nustatant rinkos kainas).
- Pasirinkti sąlygas, kurios nesudarytų sunkumų mažiems, nepriklausomiems ir neseniai veiklą pradėjusiems ES rinkoje veikiantiems operatoriams.
- Jei du politikos pasirinkimai gali užtikrinti palyginamą pelningumą ES pramonei apskritai, reikia rinktis mažiausius nuostolius tikslinės įmonės bendrojo pelningumui sudarančias sąlygas.
- Įvedus aukščiausios kainos ribos nustatymą, būtina numatyti atlikti poveikio Europos operatorių konkurencingumui Europos rinkoje ir užsienyje vertinimą, kuris turi būti atliktas kaip galima greičiau įvedus aukščiausios kainos ribą (siekiant išvengti negrįžtamų neigiamų poveikių pramonei).
- Įvedus aukščiausios kainos nustatymą, reikia numatyti ir šio proceso pabaigą (kadangi ši priemonė yra ypatinga ir ribojančio pobūdžio, Komisija, atsižvelgdama į rinkos vystymąsi ir pasibaigus nustatytam laikotarpiui, įvertins šios priemonės galiojimo pratęsimo būtinybę).

2 priedas

Kiekybinės analizės duomenų šaltiniai

1. Pagrindinė pramonės veiklų ir produktų klasifikacija

ES klasifikacijos ir nomenklatūros

- KN (Kombinuotoji nomenklatūra)
<http://eur-lex.europa.eu/JOhtml.do?uri=OJ:L:2010:284:SOM:LT:HTML>
ES klasifikacija, pristatyta 1988 m. ir naudojama užsienio prekybos muitų tarifams (importuojamos ir eksportuojamos prekės turi būti deklaruojamos pagal atitinkamus nomenklatūros pogrupius); kategorijos identifikuojamos 8 skaitmenų kodu, nustatomu pagal TS kodą (žr. toliau), kurį papildo 2 skaitmenų kodas, atsižvelgiant į Bendrijos poreikius.
- CPA – Statistinis produktų klasifikatorius pagal veiklos rūšis Europos ekonominėje bendrijoje
http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CPA_2008&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=20701907&StrLayoutCode=HIERARCHIC
- NACE – *Nomenclature statistique des Activités économiques dans les Communautés Européennes*
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/nace_rev2/introduction
Statistinis produktų klasifikatorius pagal veiklos rūšis Europos ekonominėje bendrijoje, kurį naudoja „Eurostatas“ ir valstybės narės. Šis klasifikatorius padeda nustatyti ekonomines veiklas, įtrauktas į vertės grandinę (vaizdinės analizės fazė), ir kodai, reikalingi norint gauti duomenis iš „PRODCOM“ ir kitų ES duomenų bazių.
- PRODCOM sąrašas
http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=PRD_2010&StrLanguageCode=EN&IntPcKey=&StrLayoutCode=HIERARCHIC
Produktai žymimi 8 skaitmenų „Prodcom“ kodu, kurio pirmieji 4 skaitmenys atitinka „NACE“ ekonominio sektoriaus, paprastai gaminančio tą produktą, kodą. Sąrašą sudaro apytikriai 4 000 produktų kategorijų.

Tarptautinės klasifikacijos ir nomenklatūros

- TS (Tarptautinė suderinta prekių aprašymo ir kodavimo sistema)
http://www.wcoomd.org/home_hsoverviewboxes_tools_and_instruments_hsnomenclature.htm
Ją sudarė Pasaulinė muitų organizacija (PMO), siekdama suklasifikuoti parduodamus produktus; ją sudaro maždaug 5 000 prekių grupių, žymimų 6 skaitmenų kodu.
- ISIC – Tarptautinė standartinė pramonės šakų klasifikacija, taikoma visoms ekonominėms veikloms (rev4)
<http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=27&Lg=1>
Sisteminė pramonės šakų klasifikacija, kurią sudarė Jungtinių Tautų Organizacijos statistikos skyrius, remdamasis tokiais kriterijais, kaip pagamintų produktų sąnaudos, gamyba ir jų panaudojimas bei gamybos proceso pobūdis. Tokiu būdu galima lengviau atlikti vertės grandinės vaizdinę analizę ir parengti duomenų apie ES konkurentus rinkinį, remiantis lentelėmis, kuriose pateikti „NACE“ kodai.
- SITC – Standartinis tarptautinės prekybos klasifikatorius (Rev 4)
<http://unstats.un.org/unsd/trade/sitcrev4.htm>
Harmonizuotas prekybos veiklų klasifikatorius, kurį naudojant galima lengviau palyginti tarptautinius duomenis. Tokiu būdu galima lengviau atlikti vertės grandinės vaizdinę analizę ir parengti duomenų apie ES konkurentus rinkinį, remiantis lentelėmis, kuriose pateikti „NACE“ kodai; atlikti ilgalaikių tarptautinės prekybos tendencijų ir parduodamų prekių grupavimo į klases ekonominę analizę.

2. Pagrindinės duomenų bazės, atliekant ekonominių veiklų ir sektorių poveikio analizę

ES duomenų bazės

- **AMADEUS**
<http://www.bvdep.com/AMADEUS.html>
Duomenų bazė apie įmones, kurioje pateikiama išsami informacija apie beveik 19 milijonų įmonių visoje Europoje. Ji gali būti naudojama tiriant atskiras įmones, atliekant konkretaus profilio įmonių paiešką ir bendrą analizę.
- **BACH – Suvienodintų įmonių sąskaitų bankas**
<http://www.bachesd.banque-france.fr/>
Apibendrinta ir suvienodinta informacija apie nefinansinių įmonių finansines ataskaitas 11 valstybių narių (AT, BE, DE, DK, ES, FI, FR, IT, NL, PT, SE, UK), Japonijoje ir Jungtinėse Valstijose; 3 įmonių dydžių klasės (mažos, vidutinio dydžio ir didelės įmonės); 23 sektoriai ir pošakiai pagal NACE; maždaug 20 laiko eilutės; 95 vienetai, įskaitant turta, įsipareigojimus bei pelno ir nuostolio ataskaitą. Ji naudojama turto, įsipareigojimų, įmonės finansinės padėties ir pelningumo analizei atlikti, remiantis atitinkamu sektoriumi ir dydžio klase.
- **COMEXT**
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/external_trade/data/database
Prekių, parduodamų tarp valstybių narių ir ne ES narių vertė (eurais) ir kiekis (vienetų skaičius, kg, m², m³ ir pan.); ES dalis pasaulinėje prekybos rinkoje; ES užsienio prekyba, valstybės narės ir pagrindinės trečiosios šalys pagal STPK produktų grupes; ES prekyba pagal valstybes nares, partnerius ir produktų grupes; įvairūs ES susivienijimai (eurozona, EU25, EU27 ir pan.). Kiekvieno mėnesio ir metų duomenys, pradedant nuo 1995 m.
- **ES pramonės MTTP investicijų rezultatų suvestinė**
<http://iri.jrc.ec.europa.eu/reports.htm>
Suvestinė yra lyginamasis instrumentas, nuo 2004 m. teikiantis patikimą aktualią informaciją apie MTTP investicijas ir kitus ekonominius bei finansinius duomenis (įskaitant pardavimus neto, pelnus, finansines investicijas, rinkos kapitalizaciją, darbuotojų skaičių) didžiausiems MTTP verslo investuotojams (1 000 ES įmonių ir 1 000 ne ES įmonių). Suvestinės duomenys skelbiami kas ketverius metus, jais naudojantis sudaromos ateities tendencijų analizės, pvz., tiriamas ryšys tarp MTTP ir verslo vystymosi.
- **EU KLEMS Augimo ir produktyvumo skaičiavimai**
<http://www.euklems.net/>
Skirti nuodugniam sektorių produktyvumo ir bendro produktyvumo kiekybiniais tyrimams, paremtiems technikos pokyčiais pramonėje (gamyboje) nuo 2007 m.
- **ES Mokslo ir technologijų duomenų bazė**
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/data/database
MTTP, inovacijų duomenys, patentų statistika, daug žinių reikalaujantys sektoriai, žmogiškieji ištekliai mokslo ir technologijų srityje.
- **EUROFOUND**
<http://www.eurofound.europa.eu/about/index.htm>
Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas teikia informaciją, nurodymus ir išvadas dėl gyvenimo ir darbo sąlygų, pramonės ryšių ir pokyčių valdymo Europoje – pagrindiniams dalyviams ES socialinės politikos srityje, remiantis lyginamąja informacija, tyrimais ir analize.
- **Europos darbo jėgos tyrimas**
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/microdata/lfs>
ES DJT yra didelio namų ūkių tyrimo pavyzdys, kuriame pateikiami ketvirčio rezultatai apie 15 metų ir vyresnių asmenų dalyvavimą darbo rinkoje bei apie asmenis, kurie nedalyvauja darbo rinkoje. Visos apibrėžtytys taikomos 15 metų amžiaus ir vyresniems asmenims, gyvenantiems privačiuose namų ūkiuose. Asmenys, atliekantys privalomąją karinę tarnybą arba dirbantys viešajame sektoriuje, nepriskiriami tyrimo tikslinei grupei, kaip ir asmenys, esantys institucijose ir (arba) kolektyviniuose namų ūkiuose.
- **PRODCOM**
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/prodcom/data/tables_excel
Statistiniai duomenys apie prekių gamybą valstybėse narėse, prekių vertė (eurais) ir kiekis (kg, m², vienetų skaičius ir pan.) bei klasifikacija pagal „Prodcom“ sąrašą (žr. klasifikacijas).

- SBS – struktūrinė verslo statistika
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/european_business/data/database
Pateikiami duomenys apie verslo elgseną (struktūrą, vadybą ir vystymąsi) visoje ES, nurodant įmonių skaičių, dirbančių darbuotojų skaičių, apyvartą, pridėtinę vertę, investicijas, produktyvumą, VMI dalį pridėtinės vertės ir užimtumo srityje. Duomenys apima pramonę, prekybą ir paslaugas (pateikiami ES-27 ir valstybių narių duomenys). Statistinius duomenis galima išskaidyti į labai daug sektorių lygmenų (keletą šimtų ekonominių veiklų pagal NACE klasifikaciją). SBS nekaupia duomenų apie išorinę prekybą (žr. COMEXT) arba specialių produktų gamybą (žr. PRODCOM). Šie duomenys padeda atsakyti į klausimus apie ES specializacijos lygmenį, sektoriaus pažeidžiamumą, strateginę reikšmę ir internacionalumo laipsnį („Kurios ES šalys santykinai specializuojasi tam tikro tipo įrenginių gamyboje?“, „Koks yra atitinkamo sektoriaus produktyvumas ir koks jis yra atsižvelgiant į pelningumą?“, „Koks turtas ir kiek darbo vietų sukuriama toje veiklos srityje?“, „Kiek yra įmonių pagal kilmę ir ekonominės veiklos sritį?“).

Tarptautinės duomenų bazės

- COMTRADE / UN – tarptautinė prekybos prekėmis statistinių duomenų bazė
<http://comtrade.un.org/db/>
Daugiau kaip 1,75 milijardo prekybos įrašų, kurie atliekami nuo 1962 m., ir analitinės lentelės, kuriose nurodomos prekybos sumos ir rodikliai atskirose šalyse ir regionuose.
- IEA statistiniai duomenys ir balansai (Tarptautinė energetikos agentūra)
<http://www.iea.org/stats/index.asp>
Pateikiamos energijos kainos, iškastinio kuro kainos ir pan.
- IMF mokėjimų balansas (Tarptautinis valiutos fondas)
www.imf.org/external/np/sta/bop/bop.htm
- OECD.Stat
<http://stats.oecd.org/index.aspx?lang=en> ir <http://www.oecd-ilibrary.org/statistics>
OECD narių „Pramonės ir paslaugų statistiniai duomenys“, „Struktūrinė duomenų bazių analizė (STAN)“, įskaitant „Išteklį ir panaudojimo duomenų bazes“, „Struktūrinė ir demografinė verslo statistika (SDBS)“, įskaitant „Struktūrinė verslo statistiką“ pagal ekonomikos sektorius; Tarptautinės prekybos pagal prekes statistiniai duomenys (ITCS); „Produktyvumo lygmenys ir BVP vienam gyventojui“. Pateikiami duomenys apie pagrindinius ES konkurentus, siekiant įvertinti tarptautinio ES konkurencingumo vystymąsi.
- UNCTAD
<http://www.unctad.org/Templates/Page.asp?intItemID=5156&lang=1>
Pateikiami tiesioginių užsienio investicijų (TUI) duomenys, siekiant importuoti ir pritaikyti technikos pasikeitimus, naudojant kapitalo investicijas.

3. Pramonės šakų konkurencingumo pasaulinėje rinkoje indikatoriai

Šių rodiklių pokyčiai reiškia, kad ES pramonėje atsiranda lyginamieji pranašumai ar trūkumai. Tačiau jie turi būti aiškinami atsargiai: remiantis apibendrinančiu požiūriu, atskiros pramonės šakos konkurencingumo praradimas gali atspindėti nepakankamą kitų šalių pramonės šakų eksporto vystymąsi. Pavyzdžiui, didėjanti euro vertė gali pabloginti konkurencinę padėtį tam tikroje pramonės šakoje, bet gali tiesiog atspindėti pastovų produktyvumo augimą kitose pramonės šakose, o tai didina eksportą ir euro paklausą.

- Realusis efektyvusis valiutų keitimo kursas (angl. REER)
REER arba „santykio kainos ir sąnaudų indikatorius“ ekvivalentas skirtas šalies (arba valiutos naudojimo teritorijos) kainos arba sąnaudų konkurencingumui įvertinti, lyginant su principiniais konkurentais tarptautinėje rinkoje. Šis rodiklis siejasi su nominaliuoju efektyviuoju valiutų keitimo kursu (angl. NEER), sumažinus pasirinktą santykinę kainą ar atpiginus sąnaudas.
- Santykinis prekybos balansas (angl. RTB)
Nustato sektoriaus prekybos ir bendros prekybos sektoriuje balanso santykį.

- Santykinio darbo vieneto sąnaudos (angl. RULC)
Nustatomas darbo sąnaudų santykis atitinkamoje pramonės šakoje, atsižvelgiant į jo produktyvumą (vieneto darbo sąnaudos) ir atitinkamą indeksą kitoje šalyje.
- Sektoriaus darbo vieneto sąnaudų (angl. ULC) indeksai
Naudojantis šiais indeksais, galimi įdomūs modeliai, susiję su tarptautinės prekybos specializacija. Jei yra sritis, kurioje šalis turi lyginamąjį pranašumą, darbo užmokestis turėtų augti lėčiau nei produktyvumas, todėl mažinamos DVS. Dėl šios priežasties sektoriaus DVS gali turėti lyginamųjų pranašumų arba trūkumų *vis-à-vis* prekybos partnerius, neatsižvelgiant į prekybos srautus
- Akivaizdus sąlyginis pranašumas (angl. RCA)
Priemonės, kurias taikant ES specializuojasi tam tikrame sektoriuje. Kiekvienam ES sektoriui skaičiuojama jo dalis viso ES eksporto sektoriuje ir lyginama su to sektoriaus pasaulinio eksporto dalimi iš viso pasaulio eksporto sektoriuje. Jei RCA atitinkamam sektoriui > 1 , ES eksportas yra santykinai didesnis už pasaulio vidurkį, kuris reiškia tam tikrą pranašumą. Jei ES-27 RCA < 1 ir laikui bėgant krinta, tai reiškia mažėjančią akivaizdų sąlyginį pranašumą (pvz., tekstilė, RCA nuo 0,82 1996 metais sumažėjo iki 0,64 2006 metais).

4. Bibliografiniai šaltiniai

Pagal (pramonės) sektorių arba rinką

Naujausi tyrimai teikia išsamų sektoriaus konkurencingumo varomųjų veiksnių sektoriuje apibūdinimą.

- Europos Komisija, *2011 m. ES pramonės struktūra. Tendencijos ir veikla* (Įmonių ir pramonės GD)
http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemshortdetail.cfm?item_id=3934
Analizuojamas ES ekonomikos konkurencingumas sektorių požiūriu; apžvelgiamas santykinis kiekvienos pramonės šakos vystymasis.
- Sektorių augimą skatinantys faktoriai ir konkurencingumas Europos Sąjungoje (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/documents/index_en.htm
1995–2004 m. sektorių duomenys apie pridėjamą vertę, darbo valandas, produktyvumą, pelno maržas, ASP, TUI, MTTP intensyvumą, įmonės demografinę padėtį, reglamentavimo poveikį, atvirumą.
- Aviacijos ir kosmoso pramonės
  - Aviacija (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/aerospace/files/aerospace_studies/aerospace_study_en.pdf
Duomenys apie aviacijos pramonės analizę (NB: išskyrus kosmosą).
  - Pasaulinė aplinkos ir saugumo stebėsenos sistema (angl. GMES) žemesnės grandies rinkoje (2008 m.)
http://ec.europa.eu/gmes/pdf/studies/gmes_ds_final_report.pdf
Duomenys apie GMES žemesnėje grandyje, užimtumą, pajamas, augimą, reglamentavimo poveikį.
  - Pasaulinės navigacijos palydovų sistemos (angl. GNSS) pramonė (ruošiamo)
Duomenys ir GNSS pramonės analizė.
- Biotechnologijų pramonė
  - Biofarmacinių produktų vystymo finansavimas Europoje (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/biotechnology/files/docs/financing_biopharma_product_dev_en.pdf

Duomenys apie kapitalą (nuosavą kapitalą, rizikos kapitalą, viešuosius fondus), skiriamą naujų produktų biofarmacijos pramonėje vystymui.

- Europos biotechnologijų pramonės konkurencingumas (2007 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/biotechnology/files/docs/biotech_analysis_competitiveness_en.pdf
Duomenys apie užimtumą, patentus, naujas įmones, MTTP ir MTTP finansavimą, biotechnologijų pramonės finansavimo galimybes.
- Keramikos pramonė
  - Keramikos pramonė (2008 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/finalreport_ceramics_131008_en.pdf
Duomenys apie gamybą, užimtumą, produktyvumą, pelningumą, prekybą, keramikos pramonės struktūrą ir įmonių dydžių pasiskirstymą.
- Statybų sektorius
  - Statybų sektorius. Tvarus statybų sektoriaus konkurencingumas (2011 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/construction/files/compet/sustainable_competitiveness/ecorys-final-report_en.pdf
Duomenys apie apyvartą ir pridėjamą vertę, užimtumą, struktūrą, statybų sektoriaus gaminių charakteristikas.
- Gynybos sektorius
  - Augančių gynybos pramonės rinkų poveikio tyrimas ir konkurencingumas Europos gynybos sektoriuje (2010 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/files/study_defence_final_report_en.pdf
Gynybos pramonės rinkų Brazilijoje, Rusijoje, Indijoje, Kinijoje ir Pietų Korėjoje apžvalga bei jų svarba ES gynybos pramonės konkurencingumui.
  - Europos MVĮ konkurencingumo gynybos sektoriuje tyrimas (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/files/2009-11-05_europe_economics_final_report_en.pdf
Duomenys apie apyvartą, užimtumą, MTTP, ES MVĮ prekybą gynybos sektoriuje.
- Ekologinė pramonė
  - Ekologinė pramonė (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/eco-industries/index_en.htm
Duomenys apie apyvartą, užimtumą, struktūrą, produktyvumą, pelningumą, prekybą, demografinę įmonių padėtį, reglamentavimo kliūtis, investicijas, ES ekologinės pramonės finansavimo galimybes.
- Daug energijos suvartojančios pramonės šakos ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje
  - Ecorys (2011 m.), *Europos įmonių konkurencingumas didesnio resursų efektyvumo atžvilgiu*
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/sustainable-industry/sustainable-industry-forum/files/2_ecorys_berg_en.pdf
Analizuojamos priemonės, skatinantys veiksniai ir kliūtys resursų efektyvumui devyniuose sektoriuose.
  - DTI / Idea / Ecorys tyrimas (ruošiamas)
  - Vupertalio institutas (2007 m.), *Resursų efektyvumo ir konkurencingumo santykis*
http://ec.europa.eu/environment/enveco/economics_policy/pdf/part2_report_comp.pdf
Resursų produktyvumo duomenų analizė.

- Maisto pramonė
  - Europos maisto pramonės konkurencingumas. Ekonominis ir teisinis vertinimas (2007 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/files/competitiveness_study_en.pdf
 Duomenys apie apyvartą, pridėjamąją vertę, išlaidas MTTP. ES maisto pramonės konkurencingumo analizė.
  - Didėjančio biokuro sunaudojimo poveikis ES maisto pramonės konkurencingumui (2007 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/files/competitiveness/biofuelsstudy_finalreport_en.pdf
 Duomenys ir informacija apie biodyzelio ir bioetanolio pošakių struktūrą, taip pat apie cukraus etanolį, grūdų, rapsų pagrindu pagamintų klasterių maisto tiekimo grandinėje. Pateikiama diskusija apie svarbiausius pokyčius lemiančius faktorius.
  - Europos mėsos pramonės konkurencingumas (ruošiama)
- Dujų panaudojimo sektorius
  - Dujų panaudojimo sektorius (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/pressure-and-gas/files/study_competitiveness_eu_gas_appliances_final_en.pdf
 Duomenys apie apyvartą, užimtumą, prekybą, reglamentavimo sąlygas, realizaciją ir rinkas, konkurentus, MTTP ES dujų naudojimo sektoriuje.
- Stiklo pramonė
  - Stiklo pramonė (2008 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/finalreport_glass_141008_en.pdf
 Duomenys apie produktyvumą, pelningumą, kainodarą, prekybą, stiklo pramonės struktūrą ir įmonių dydžių pasiskirstymą.
- IKT pramonė
  - IKT pramonė. MVI IKT paslaugų pramonėje (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/study_report_ict_services_en.pdf
 Duomenys apie struktūrą, apyvartą, užimtumą, produktyvumą, pridėjamąją vertę, pelningumą, prekybą, tiesiogines užsienio investicijas, paramą MTTP, verslo sąlygas, įkūrimo ir likvidavimo kliūtis, rinkos struktūrą, ES IKT paslaugų pramonės reglamentavimo sąlygas.
- Metalų pramonė
  - Metalų darbų ir metalo gaminių pramonė (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/mechanical/files/metalworking/mma_final_report_181109_final_en.pdf
 Duomenys apie gamybą, užimtumą, produktyvumą, pelningumą, verslo pradžios ES metalo darbų ir metalo gaminių pramonėje kliūtys.
  - ES spalvotųjų metalų pramonės konkurencingumas (Ecorys, 2011 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/fn97624_nfm_final_report_5_april_en.pdf
 Apžvalgos skyriuose nurodomi pagrindiniai pramonės šakos faktai, pagrindiniai faktoriai, susiję su pramonės konkurencingumu, ir strateginė apžvalga bei politikos galimybės. Joje supažindinama Komisijos ir pramonės suinteresuotųjų šalių ir asociacijų informacija.
  - Plieno pramonė (2008 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/metals-minerals/files/final_report_steel_en.pdf
 Duomenys apie struktūrą, reglamentavimo sąlygas, rinkos perspektyvos, užimtumas, kainų vystymasis, ES plieno pramonės vertės grandinės.

- Farmacijos pramonė
  - Farmacijos pramonė (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/healthcare/competitiveness/monitoring/index_en.htm
 Duomenys apie apyvartą, užimtumą, sąnaudų struktūrą, pridėtinę vertę, produktyvumą, pelningumą, pramonės struktūrą, įmonių dydžių pasiskirstymą, prekybą, kliūtis pradėti verslą, investicijų grąža, MTTP farmacijos pramonėje.
- Saugumo pramonė (su saugumu susijusių įrenginių gamyba ir paslaugos)
  - Saugumo pramonė (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/security/files/study_on_the_competitiveness_of_the_eu_security_industry_en.pdf
 Duomenys apie apyvartą, rinkos dydį, konkurentus, pagrindinius ES saugumo pramonės faktorius.
- Paslaugų sektoriai
  - Paslaugų sektoriai (2008 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/documents/index_en.htm
 Duomenys apie užimtumą, apyvartą, pridėdamąją vertę, produktyvumą, žaliavas, įmonių dydžių pasiskirstymą, tam tikrų ES paslaugų pramonės šakų išteklius (pramoninis valymas, privati apsauga, privačios įdarbinimo agentūros), konsultavimas architektūros, projektavimo ir (arba) techniniais klausimais, logistika, kompiuteriai ir su kompiuteriais susijusios paslaugos ir veikla, pastatų administravimas).
- Laivų statybos pramonė
  - Laivų statybos pramonė (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/maritime/files/fn97616_ecorys_final_report_on_shipbuilding_competitiveness_en.pdf
 Duomenys apie struktūrą, reglamentavimo sąlygas, konkurentus, su gamybas susietus rodiklius, pridėdamąją vertę, produktyvumą, pelningumą, prekybą, užimtumą, darbo sąnaudas, žaliavas, MTTP ir inovacijas, finansavimo galimybes, ES laivų statybos pramonės rinkos dalis.
- Turizmo pramonė
  - ES turizmo pramonės konkurencingumo tyrimas (2009 m.)
http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/files/studies/competitiveness/study_on_tourism_competitiveness_2009_en.pdf
 Duomenys apie pelningumą, rinkos dydį, ES turizmo pramonės reglamentavimo sąlygas.
  - Kelionių ir turizmo konkurencingumo apžvalga (2009 m.)
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_TravelTourism_Report_2009.pdf
 Šalių duomenys apie reglamentavimo sąlygas, aplinkos tvarumą, apsaugą ir saugą, sveikatą ir higieną, kelionių ir turizmo prioritetus, oro ir antžeminio transporto infrastruktūrą, turizmo infrastruktūrą, IRT infrastruktūrą, kainų konkurencingumą, žmogiškuosius išteklius, požiūrį į keliones ir turizmą, gamtos ir kultūros resursus.

Bendrosios ES ir tarptautinio konkurencingumo apžvalgos

Periodiniai leidiniai, kuriuose pateikiama bendro pobūdžio informacija apie pramonės konkurencingumą.

- Europos Komisija, *Europos konkurencingumo apžvalga*, metinis Įmonių ir pramonės GD leidinys
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/industrial-competitiveness/competitiveness-analysis/index_en.htm
 Šio leidinio statistiniuose prieduose pateikiami duomenys apie sektorių gamybą, produktyvumą, darbo valandas, darbo vieneto sąnaudas (angl. ULC), akivaizdų sąlyginį pranašumą (angl. RCA) ir santykinį prekybos balansą. Kitų skyrių turinys kiekvienais metais yra skirtingas. Juose pateikiama (pramonės) sektorių tyrimų apžvalga.

- Europos Komisija, *Valstybių narių konkurencingumo vystymasis ir politikos*, metinis Įmonių ir pramonės GD leidinys
- Europos Komisija, *ES pramonės struktūros apžvalga. Tendencijos ir vystymasis*, metinis Įmonių ir pramonės GD leidinys dviem kalbomis
- Europos Komisija, *Pagrindinių mokslo, technologijų ir konkurencingumo rodiklių apžvalga* (Tyrimų ir inovacijų GD)
<http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/facts&figures-european-commission-key-figures2008-2009-en.pdf>
 Duomenys apie išlaidas MTTP, universitetų finansavimas, žmogiškieji ištekliai, švietimas, produktai (publikacijos, patentai), aukštųjų technologijų eksportas, bendrosios programos.
- Europos Komisija, *Europos skaitmeninio konkurencingumo apžvalga* (Informacinės visuomenės GD)
http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/documents/edcr.pdf
 IRT sektoriaus duomenys ir analizė.
- Globalaus konkurencingumo ir vystymo centras (2010 m.), *2010 m. lapkričio mėn. globalaus konkurencingumo apžvalga*, Pasaulio ekonomikos forumas
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2010-11.pdf
 Šalių reitingavimas pagal jų konkurencingumą, paremtą globalaus konkurencingumo indeksu (GKI), kuris buvo nustatytas Pasaulio ekonomikos forumui ir pirmą kartą pristatytas 2004 m. GKI fiksuoja mikroekonomikos ir makroekonomikos pagrindus, remdamasi 12 nacionalinio konkurencingumo ramsčių. Tokie ramsčiai yra: institucijos, infrastruktūra, makroekonominė aplinka, sveikata ir pradinis išsilavinimas, aukštesnis išsilavinimas ir mokymai, prekių rinkos efektyvumas, darbo rinkos efektyvumas, finansų rinkos vystymasis, technologinis pasirengimas, rinkos dydis, verslo kompleksiskumas ir inovacijos. Naudinga bendrosioms ES iniciatyvoms sprendžiant makroekonomikos problemas, darančias įtaką visiems sektoriams; teikiama informacija apie santykinę pagrindinių valstybių narių padėtį, palyginti su pagrindiniais ES nepriklausančiais konkurentais.
- Tarptautinis vadybos vystymo institutas (IMD), *2011 m. Pasaulio konkurencingumo metinė apžvalga*
http://www.imd.org/research/publications/wcy/wcy_online.cfm
http://www.imd.org/research/publications/wcy/Factors_and_criteria.cfm
 Valstybių reitingavimas pagal jų konkurencingumą, remiantis 20 faktorių: šalies ekonomika, tarptautinė prekyba, tarptautinės investicijos, užimtumas, kainos, viešieji finansai, fiskalinė politika, institucijų sistema, verslą reglamentuojanti teisė, socialinė sistema, produktyvumas, darbo rinka, finansai, vadybos praktikos, teigiamas požiūris ir vertybės, bazinė infrastruktūra, technologijų infrastruktūra, mokslo infrastruktūra, sveikata ir aplinka, lavinimas.
- Pasaulio bankas (2010 m.), *Imamės verslo 2011 m. Verslininkų skirstymas*
<http://www.doingbusiness.org/reports/doing-business/doing-business-2011>
 Valstybių reitingavimas pagal jų verslo klimata, remiantis vienuolika kriterijų: verslo pradžia, statybų leidimo gavimas, kredito suteikimas, investuotojų apsauga, mokesčių mokėjimas, užsienio prekyba, nuosavybės registravimas, sutarčių vykdymas, verslo likvidavimas, elektros energijos tiekimas, samdomi darbuotojai.